

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Кафедра бухгалтерського обліку

КУРСОВА РОБОТА

**з дисципліни «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством»
на тему: «Бухгалтерський облік готової продукції рослинництва в
інформаційній системі управління підприємством
(на прикладі ТОВ АФ «Лан» Сумського району Сумської області)»**

Студентки 5 курсу групи 1401-1 м
спеціальності 8.03050901 «Облік і аудит»
Левченко Катерини Юріївни
Керівник к.е.н., доц. Ткаль Я.С.
Національна шкала _____
Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

м. Суми – 2015 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ГОТОВОЮ ПРОДУКЦІЄЮ РОСЛИННИЦТВА В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СИСТЕМІ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ	5
1.1. Готова продукція рослинництва як об'єкт управління	5
1.2. Огляд літературних джерел	11
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА У ТОВ АФ «ЛАН»	21
2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства	21
2.2. Система управління досліджуваного підприємства	29
2.3. Організація первинного обліку готової продукції рослинництва	32
2.4. Організація аналітичного та синтетичного обліку	39
РОЗДІЛ 3. ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ГОТОВОЮ ПРОДУКЦІЄЮ РОСЛИННИЦТВА В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СИСТЕМІ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ	47
ВИСНОВКИ	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	55
ДОДАТКИ	62

ВСТУП

Готова продукція рослинництва – це продукція, яка пройшла всі стадії оброблення, приймання, укомплектовування за умовами договорів із замовниками та відповідає технічним вимогам і стандартам. Основними завданнями обліку і аудиту готової продукції рослинництва на підприємстві в системі організації є:

- систематичний контроль за випуском готової продукції, станом її запасів і збереженням на складах, обсягом виконаних робіт та послуг;
- вчасному і правильному документуванні оформлення відвантаженої і відпущеної продукції (робіт, послуг);
- контроль за виконанням плану договорів-поставок за обсягом та асортиментом реалізованої продукції, організацією розрахунку з покупцями;
- вчасному і достовірному визначенні результатів від реалізації продукції (робіт, послуг) та їх облік.

Виконання цих задач залежить від ритмічності роботи підприємства, правильної організації управління, вчасного документального оформлення господарських операцій. Тому тема роботи, з якої проводяться дослідження є актуальною.

Питання обліку і управління готової продукції рослинництва висвітлено у працях таких вчених-економістів, як: Андрусак В.М., Бабченко Н.М., Бірюкова О.Ю., Бутенко В.М., Бутинець Ф.Ф., Василенко Ю.А., Волкова І.В., Голенко О.М., Гринчишин Я.М., Гулик З.П., Дорош П.І., Єрмолаєва М.В., Жилкіна Л.В., Камлик М.І., Король Г.О., Кухарський М.І., Кучеркова С.О., Лемішовський В.І., Лишиленко О.В., Ловінська Л.Г., Моссаковський В.Б., Маренич Т.Г., Огійчук М.Ф., Олійник О.В., Панченко Л.Г., Плаксієнко В.Я., Скиданенко Ю.Д., Сук П.Л., Сук Л.К., Хомин П.Я., Шигун М.М. та інші.

Проте, не всі аспекти цієї проблеми з'ясовані й дістали повне й комплексне наукове обґрунтування. Існує низка питань, які потребують

подальшого дослідження.

Метою роботи є узагальнення та поглиблення теоретичних і методичних питань, а також розробка обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення обліку і управління готової продукції рослинництва.

Реалізація мети передбачала розв'язання комплексу взаємозалежних завдань:

- систематизувати теоретичні та методологічні підходи до вивчення сутності готової продукції рослинництва;
- визначити організаційно-економічну характеристику підприємства;
- ознайомитися з документальним оформленням обліку готової продукції рослинництва;
- розробити окремі пропозиції по удосконаленню управління готової продукції рослинництва.

Об'єктом дослідження обрано процес функціонування, обліку розрахунків з підзвітними особами у ТОВ АФ «Лан» Сумського району Сумської області, яке є суб'єктом дослідження.

Предметом дослідження є склад, оцінка та аналіз розрахунків з підзвітними особами на досліджуваному підприємстві за 2012 – 2014 роки, шляхи вдосконалення обліку і управління готової продукції рослинництва, шляхи його вдосконалення у досліджуваному підприємстві.

У процесі виконання дослідження використано загальнонаукові та спеціальні економічні методи, зокрема: класифікаційно-аналітичний; структурно-функціональний метод; метод порівняльного аналізу; монографічний метод.

Інформаційною базою дослідження є матеріали первинного, аналітичного, синтетичного обліку; бухгалтерська і статистична звітність господарства за 2012-2014 роки; нормативно-законодавча та довідкова література; матеріали періодичного друку; наукові статті провідних вчених за темою дослідження.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ГОТОВОЮ ПРОДУКЦІЄЮ РОСЛИННИЦТВА В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СИСТЕМІ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Готова продукція рослинництва як об'єкт управління

Рослинництво – одна із основних сфер сільськогосподарського виробництва. Для задоволення потреб у продовольстві галузь рослинництва повинна забезпечити значне зростання середньорічного валового збору зерна, підвищити урожайність зернових культур, збільшити виробництво інших основних видів сільськогосподарської продукції. Важливим завданням рослинництва є збільшення виробництва кормів для створення міцної кормової бази тваринництва. Рослинництву, як галузі економічної діяльності притаманні певні особливості. Наприклад, використання землі, яка є одним із основних засобів виробництва, тоді як у промисловості – це лише територія, місце, на якому розташоване підприємство. Земля є незамінним засобом виробництва поступово зношуються, внаслідок чого їх через певний проміжок часу необхідно замінювати новими. При раціональному використанні земля не тільки не зношується, а навпаки – підвищує свою родючість.

Виробничий цикл у рослинництві – це тривалий процес. Він складається із різних робіт, які виконуються в осінній, зимовий, весняний чи літній періоди. Технологічний процес виробництва у рослинництві включає наступні основні комплекси робіт: підготовку ґрунту до посіву, посів (посадка), догляд за посівами, збір врожаю, кожний із яких складається з відповідних робіт. Наприклад, підготовка ґрунту до посіву включає оранку, боронування, прикочування, культивуацію тощо [52, С. 45].

Безперечно, рослинництво є основною галуззю сільськогосподарського виробництва і тому не так багато є господарств, які б не займались

рослинництвом. Воно забезпечує потребу населення в продуктах харчування, є базою для розвитку тваринництва, дає сировину для промисловості.

Сільськогосподарська продукція не завжди може бути визнана готовою продукцією відразу ж після її відокремлення від біологічного активу.

У сільськогосподарських підприємствах під готовою продукцією відповідно до П(С)БО 9 [46] розуміють товарну продукцію рослинництва, тваринництва, промислових та обслуговуючих виробництв, продукцію переробки, закуплену у громадян для подальшої переробки, що відповідає затвердженим стандартам.

Відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи» [49], сільськогосподарська продукція – це актив, одержаний в результаті відокремлення від біологічного активу, призначений для продажу, переробки або внутрішньогосподарського споживання.

В сільському господарстві до продукції сільськогосподарського виробництва відносять продукцію рослинництва, тваринництва, промислових підсобних та інших виробництв.

Готова продукція на підприємстві проходить такі стадії:

- виготовлення і випуск з подальшою передачею на склад;
- зберігання продукції на складі підприємства;
- відпуск продукції зі складу для внутрішніх потреб підприємства чи реалізації на сторону.

Готова продукція може мати, а може і не мати кількісні та якісні характеристики (кг, шт., сорт тощо). Але у всіх випадках продукція повинна мати вартісну характеристику. Продукція, яка має кількісні та вартісні характеристики, може бути здана на склад, а звітти буде здійснюватися її відвантаження (передача) та реалізація покупцеві. На окремих підприємствах (фермерських господарствах), готова продукція не передається на склад, а накопичується безпосередньо у виробництві, звітти здійснюється її відвантаження (або передача) покупцеві та реалізація. Не передбачає стадії

зберігання на складі й продукція, що не має кількісних характеристик (виконані роботи, надані послуги, посередництво тощо) [8, С. 312].

В ході дослідження ми звернулися до нормативно-правових документів бухгалтерського обліку, які дають визначення терміну «готова продукція» (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

**Варіація трактувань терміну «готова продукція» згідно
нормативно-правових документів бухгалтерського обліку**

№ з/п	Термін	Визначення терміну	Підстава
1.	Готова продукція – це	продукція, обробка якої закінчена та яка пройшла випробування, приймання, укомплектування згідно з умовами договорів із замовниками і відповідає технічним умовам і стандартам.	Інструкція щодо застосування Плану рахунків активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291
2.	Готова продукція – це	продукція, що виготовлена на підприємстві, призначена для продажу і відповідає технічним та якісним характеристикам, передбаченим договором або іншим нормативно-правовим актом.	П(С)БО 9 «Запаси», затверджений наказом Міністерства фінансів України від 20.10.99 р. № 246
3.	Готова сільськогосподарська продукція – це	актив, одержаний в результаті відокремлення від біологічного активу, призначений для продажу, переробки або внутрішньогосподарського споживання.	П(С)БО 30 «Біологічні активи», затверджений наказом Міністерства фінансів України від 18.11.05 р. № 790

На нашу думку, останнє визначення є найбільш точним, оскільки є більш ближчим по контексту до сільського господарства.

Рослинництво має специфічні особливості, що також впливають на ведення бухгалтерського обліку. Для цього характерний сезонний характер виробництва, розрив між періодами виконання технологічних процесів і одержання готової продукції. Виробничі витрати в рослинництві

здійснюються тривалий час, причому дуже нерівномірно, технологічний процес залежить від природних умов і практично не може бути прискорений за рахунок інтенсифікації. Бухгалтеру необхідно правильно і якісно вести облік як витрат на виробництво готової продукції рослинництва так і самої готової продукції.

До продукції сільськогосподарського виробництва рослинництва відносять: зерно, насіння, соломку, сіно, цукрові буряки, овочі, ягоди, фрукти, виноград, листя тютюну, продукцію лікарських та ефіроолійних культур і квітництва, зелену масу на корм, зелену масу на силос тощо [27, С. 15].

Оскільки собівартість готової продукції визначається після закінчення місяця або кварталу, а на склад вона надходить протягом поточного місяця (кварталу), то виникає необхідність встановлення, умовної облікової ціни – планової (з виявленням відхилення між плановою і фактичною собівартістю після того, як буде складена калькуляція фактичної собівартості продукції) або продажної (з виявленням відхилення між продажною і фактичною собівартістю продукції).

Усі елементи виробничого процесу – сировина, матеріали, паливо тощо, які перебувають на різних стадіях технологічного процесу, утворюють незавершене виробництво.

Відповідно до особливостей виробничого процесу галузі рослинництва в обліку забезпечується розмежування витрат і отримання відповідних підсумкових даних за суміжними роками виробництва і культурами, за основними видами робіт, що виконуються, за статтями (видами) витрат, за підрозділами господарства.

Особливості рослинництва впливають на організацію і ведення обліку, а саме на класифікацію витрат, методи обліку та калькулювання собівартості продукції, форму організації обліку в сільськогосподарських підприємствах.

Для побудови обліку продукції основним є визначення її характеру. За цією ознакою продукцію групують за формою, ступенем готовності та технологічною складністю, конструктивною складністю.

Готова продукція за характером класифікується наступним чином (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Класифікація готової продукції за її характером

За формою продукцію поділяють на таку, яка має речову форму, тобто виріб і таку, яка має форму результату роботи (ремонт) або форму послуги.

За ступенем готовності продукцію поділяють на готову, напівфабрикати (напівпродукти) та неготову. Готова – продукція, яка завершена в обробці, призначена для реалізації та повністю відповідає стандартам, а у разі їх відсутності – технічним, договірним або іншим умовам. Напівфабрикати – продукція, що незавершена в обробці, але готова для реалізації.

За технологічною і конструктивною складністю продукцію поділяють на просту і складну. При цьому вона може бути основною, побічною або супутньою. За своїми технічними та іншими характеристиками побічна та супутня продукція майже не відрізняється від основної, тому їх кількісні і якісні параметри визначають аналогічно основній продукції. Супутня продукція – продукція, отримана в одному технологічному циклі (процесі) одночасно з основною. За якістю вона відповідає стандартам та призначена для подальшої обробки або відпуску споживачам. Супутня продукція як вихідний елемент виробничого процесу має якісні і кількісні параметри, які повинні отримати вартісну характеристику. Побічна продукція утворюється в

комплексних виробництвах паралельно з основною і, на відміну від супутньої (допоміжної), не потребує додаткових витрат [26, С. 154].

Підприємства виробляють продукцію у відповідності із заключними договорами, розробленими плановими завданнями з асортименту, кількості і якості. Керівник підприємства, в першу чергу, повинен приділити увагу питанням збільшення обсягу виготовленої продукції.

Якість готової продукції – це сукупність її властивостей, що характеризують міру спроможності даної продукції задовольняти потреби споживачів згідно її цільовим призначенням. Сільськогосподарська продукція має різне цільове призначення. Згідно з цим критерієм вона поділяється на три типи: кінцевого споживання, проміжну і сировинну. До продукції кінцевого споживання відносять продукцію, яка завдяки своїм біологічним якісним характеристикам безпосередньо використовується для особистого споживання (свіжі овочі, фрукти, незбиране молоко). Проміжна продукція – це продукція, призначена для подальшого використання в сільськогосподарському виробництві (насіння, корми). Сільськогосподарська сировина представлена тими видами продукції, які використовуються для промислової переробки (цукровий буряк, технічні сорти картоплі, значна частка зерна, соняшник тощо) [11, С. 27].

Завданнями обліку в галузі рослинництва, на нашу думку, є:

- 1) правильно й економічно обґрунтовано розмежовувати витрати за основними виробництвами, а при необхідності – за культурами або групами культур;
- 2) забезпечувати отримання необхідних даних за основними статтями витрат: оплата праці, витрати насіння, добрив, засобів захисту рослин, послуги допоміжних виробництв та інші витрати, що відносяться до галузі;
- 3) своєчасно і повністю обліковувати сільськогосподарську продукцію, яка надходить від урожаю;
- 4) систематизувати і узагальнювати необхідну інформацію для обчислення собівартості продукції;

5) забезпечувати точне й економічне обґрунтування розмежування витрат за суміжними роками виробництва з виділенням витрат, що відносяться до наступних сільськогосподарських періодів, в яких буде отримана продукція (витрати на посів культур, багаторічних трав тощо);

6) надавати необхідну інформацію про витрати за підрозділами господарства для контролю за виконанням завдань і оперативного управління;

7) складати та надавати звітність.

Виконання цих завдань залежить від ритмічності роботи підприємства, правильної організації збуту та складського господарства, вчасного документального оформлення господарських операцій.

1.2. Огляд літературних джерел

На думку Бутинця Ф.Ф. важливим завданням рослинництва є збільшення виробництва кормів для створення міцної кормової бази тваринництва [5, С. 251].

Готовою продукцією вважається та, обробка якої завершена, вона укомплектована, відповідає встановленим стандартам, прийнята ВТК і здана на склад чи передана замовнику. Якщо технічними умовами передбачено реалізацію продукції у присутності представника замовника, то вироби вважаються готовими після того, як вони прийняті представниками замовника й оформлені актом прийняття. Готова продукція, що підлягає передачі замовнику, але не оформлена актом передачі та не передана на склад, враховуватиметься в складі незавершеного виробництва.

На нашу думку, готова продукція – це виріб або напівфабрикат, робота, послуга, що пройшли всі стадії технологічної обробки на окремому підприємстві, а також відповідають затвердженим стандартам чи технічним умовам договору, прийняті технічним контролем підприємства та здані на

склад або замовникові-покупцеві згідно до діючого порядку прийняття продукції.

Наприклад, Огійчук М.Ф. [40; С. 231] у своїх працях особливу увагу приділяв завданням обліку готової продукції. Головним з них він вважав своєчасне оформлення первинних документів та всі операції, пов'язані з надходженням, зберіганням та витрачанням сільськогосподарської продукції, здійснення своєчасного і поточного контролю за прибуткуванням, зберіганням та витрачанням продукції, своєчасне запобігання недоцільному та незаконному витрачанням продукції, одержання на будь-яку дату точних даних про кількість господарської продукції, своєчасне виявлення тієї продукції, яку можна реалізувати для мобілізації внутрішніх резервів.

Якщо витрати можна віднести безпосередньо на вирощування конкретної культури під урожай поточного року, то їх обліковують на аналітичних рахунках об'єктів першої групи. На об'єктах другої групи обліковують витрати на сільськогосподарських роботах під урожай майбутнього року. Витрати, які відносяться до декількох об'єктів і підлягають розподілу, обліковують у третій групі. По четвертій групі обліковують витрати кормо-виробництву і деякі інші. По зазначених чотирьох групах прийнято конкретну номенклатуру об'єкту обліку витрат.

Кухарський М. та Гулик З. [26, С. 7] у статті «До питання обліку виробничих запасів і продукції сільськогосподарського виробництва в сільськогосподарських підприємствах» зазначають деякі суперечності в Інструкції про застосування Плану рахунків та П(С)БО стосовно обліку виробничих запасів, продукції сільськогосподарського виробництва, а також відображення інформації про їх наявність у бухгалтерському балансі. Ці суперечності призводять до плутанини в обліку і неоднакового відображення сільськогосподарськими підприємствами інформації в балансі про наявність виробничих запасів і продукції сільськогосподарського виробництва, тому облік виробничих запасів та продукції необхідно удосконалити, внести зміни до переліку статей розділу 2 «Оборотні активи» балансу, враховувати

особливості сільськогосподарського виробництва.

Раніше в бухгалтерському балансі у статті «Виробничі запаси», як зазначають автори, відображався залишок запасів, облікованих на рахунках 05 – 08, 10, а в статті «готова продукція» – залишок продукції. При складанні балансу не виникало жодних труднощів при відображенні залишків по цим статтям. Із новим Планом рахунків облік виробничих запасів передбачено вести на одному синтетичному рахунку 20 «Виробничі запаси». Однак, в Інструкції про застосування Плану рахунків для обліку виробничих запасів є суперечності. У розділі, де подається характеристика рахунку 20 «Виробничі запаси» автори Інструкції про застосування Плану рахунків пропонують облік кормів, насіння та саджанців, що використовуються для висаджування, посіву та відгодівлі тварин, вести на рахунку 20 субрахунку 8 «Матеріали сільськогосподарського призначення». Ці суперечності були усунуті внаслідок внесення змін до Інструкції по застосуванню Плану рахунків.

Лишиленко О.В. [28, С. 170] у своїх працях стверджує, що готова продукція і товари можуть надходити на підприємство в результаті:

- роботи підрозділів основного і допоміжного виробництв, які виробляють готову продукцію;
- взаємодії із підприємствами-постачальниками при закупівлі товарів з метою їх подальшого перепродажу;
- оприбуткування лишків готової продукції і товарів за наслідками проведених інвентаризацій тощо.

Готова продукція і товари можуть зменшуватися за своїми обсягами, зокрема:

- внаслідок переведення їх із однієї облікової групи до іншої та списання їх на витрати виробництва у якості виробничих запасів;
- в результаті реалізації як юридичним так і фізичним особам;
- за результатами проведених інвентаризацій і виявлених недостач готової продукції і товарів тощо.

Що стосується документального оформлення наявності і руху готової продукції і товарів, то треба зазначити, що він є аналогічним обліку наявності руху виробничих запасів.

Бутинець Ф.Ф. [4, С. 312] у своїй праці зазначає, що об'єкти обліку витрат в галузі рослинництва можна поділити на чотири групи: сільськогосподарські культури (або групи культур); сільськогосподарські роботи; витрати, що підлягають розподілу; інші об'єкти. У межах цих груп рахунки відкривають за структурними підрозділами та культурами, видами незавершеного виробництва і технологіями вирощування культур у розрізі прийнятої на сільськогосподарському підприємстві номенклатури статей витрат. У всіх випадках, коли витрати можна віднести безпосередньо на іншу вирощувану культуру під урожай поточного року, їх враховують на рахунках об'єктів обліку витрат за культурами: зернові і зернобобові, технічні, коренеплодові, овочі відкритого і закритого ґрунтів тощо.

У своїй статті Сук П.Л. [59, С. 2] стверджує, що при розрахунку величини витрат, які підлягають включенню собівартості конкретного виду продукції, важливо визначити момент завершення виробничого процесу, витрати після якого не включаються до виробничої собівартості продукції.

Виробничу собівартість продукції рослинництва визначають:

- цукрових буряків, картоплі, баштанних культур, овочів, коренеплодів, ягід винограду, листя тютюну, продукції лікарських, ефіроолійних культур і квітництва, овочів закритого ґрунту;
- зерна, насіння соняшнику – франко-тік (франко-місце зберігання);
- насіння трав, льону, конопель, овочевих та інших культур ;
- соломи, сіна – франко-місце зберігання;
- зеленої маси на корм – франко-місце споживання;
- зеленої маси на силос, трав'яного борошна, сінажу, гранул – франко-місце силосування, сінажування, виробництва борошна, гранул.

Важливим питанням обліку готової продукції є її оцінка. Введення в

дію П(С)БО 30 «Біологічні активи» зобов'язує сільськогосподарські підприємства оцінювати отриману готову продукцію за справедливою вартістю. Доцільність введення такої методики оцінки продукції викликало широке обговорення в науковій літературі.

Сук П.Л. та Сук Л.К. [60, С. 3] вважають, що використовуючи вимоги П(С)БО 30 можна прийняти на підприємстві і що фактична собівартість сільськогосподарської продукції і є справедливою ціною. А тому облік можна вести практично без змін за перевіреною і чітко відпрацьованою роками методикою, тобто, продукцію із виробництва оприбутковуємо за плановою собівартістю з коригуванням у кінці року до фактичної собівартості.

Моссаковський В.Б., Кононенко Т.В., Кучеркова С.О. [34, С. 17] вважають не досить доцільним оцінювати сільськогосподарську продукцію за справедливою вартістю, оскільки це перекручує отримані фінансові результати.

Вчені Огійчук М.Ф., Плаксієнко В.Я., Панченко Л.Г., Беленкова М.І. [40, С. 165] висловлюють думку стосовно того, що продукція сільськогосподарського виробництва поточного року повинна обліковуватись за плановою собівартістю та яку в кінці звітного періоду доводять до фактичної собівартості. Підприємства, які не обчислюють собівартість продукції, наприклад фермерські господарства, беруть її на облік за поточними (діючими на момент складання звітності) цінами. Різниця між фактичною і плановою собівартістю готової продукції, яка виявляється в кінці року, відноситься пропорційно на рахунок продукції і на інші рахунки, на які ця продукція була списана протягом року.

Такі вчені, як Єрмолаєва М.В. та Скиданенко Ю.Д. [16, С. 49] вказують на те, що замість коригування в кінці року необхідно порівнювати фактичні витрати на виробництво з вартістю всієї виробленої продукції за справедливою вартістю. На суму різниці потрібно зробити бухгалтерський запис: Дт 94 - Кт 23 – якщо справедлива вартість продукції виявилася

меншою, ніж фактичні витрати, або Дт 23 - Кт 71 – якщо справедлива вартість продукції є більшою, ніж фактичні витрати виробництва.

Як врахувати складність визначення справедливої вартості сільськогосподарської продукції, а також те, що така методика її оцінки викривляє дійсний фінансових результат підприємства, ми погоджуємося з пропозиціями вчених Сук Л.К., Сук П.Л., Єрмолаєва М.В., Скиданенка Ю.Д., Моссаковського В.Б. та багатьма іншими та вважаємо за доцільне отриману від виробництва сільськогосподарську продукцію оприбутковувати за плановою собівартістю, яку в кінці року доводити до рівня фактичної собівартості. Така її оцінка буде відповідати економічній сутності бухгалтерських записів по дебету рахунку 90 «Собівартість реалізації» та економічному змісту записів в Звіті про фінансові результати по рядку 040 «Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)». І також, що найголовніше, в Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід) буде відображатись реальний валовий прибуток.

Телегунь М.І. та Кадацька А.М. [65, С. 183] вважають, що оприбуткування сільськогосподарської продукції рослинництва і, зокрема, зерна створює ряд труднощів. Так, зерно під час збирання урожаю надходить на тік, де зважується та оприбутковується (на току) в бункерній вазі. Відповідно до П(С)БО 30 «Біологічні активи» цей момент можна вважати моментом відокремлення продукції від біологічного активу. На цей час зерно містить механічні домішки, зайву вологу, тобто, «мертві відходи», що не можуть визнаватись активом. Оприбуткування зерна, відповідно до нових вимог, вимагає дещо по-іншому організовувати облік урожаю зерна, тобто, ведення оперативного обліку, посилення контролю за надходженням урожаю. Але при цьому в облікових регістрах неможливо записати оприбуткування зерна без первинної доробки та досушування через вище вказані причини. Це може призводити до втрат інформації про залишки зернової продукції на току, заплутаність даних та неможливість точного обліку. Все це ускладнює облік та оцінку зернової продукції за справедливою вартістю.

Якщо брати до уваги аналітичний облік, то різні автори та різні вчені пропонують вести облік готової продукції на різних рахунках, а також відкривати до цих рахунків відповідно різні субрахунки (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

**Субрахунки для обліку сільськогосподарської продукції,
що пропонуються різними вченими**

Автор	Субрахунки для обліку сільськогосподарської продукції
Сук Л.К.	271 «Готова продукція»; 272 «Корми»; 273 «Насіння»; 274 «Органічні добрива».
Харитонов А.А.	271 «Готова продукція рослинництва»; 272 «Готова продукція тваринництва»; 273 «Готова продукція промислових підрозділів».
Маренич Т.Г.	261 «Продукція допоміжних виробництв»; 262 «Продукція обслуговуючих виробництв»; 263 «Продукція інших виробництв».

Сук Л.К. [64, С. 18], пропонує ввести такі субрахунки:

- 271 «Готова продукція»;
- 272 «Корми»;
- 273 «Насіння»;
- 274 «Органічні добрива».

На субрахунку 271 обліковується отримана з виробництва продукція: зерно, молоко, овочі, яйця, мед тощо. Після доробки продукції і чіткого визначення її подальшого використання, продукція з субрахунку 271 записується на субрахунок 272 – корми та 273 – насіння. На субрахунку 271 залишається продукція для реалізації, а також та, використання якої не визначене.

Харитонов А.А. з цього питання вносить таку пропозицію щодо субрахунків до рахунку 27:

- 271 «Готова продукція рослинництва»;
- 272 «Готова продукція тваринництва»;
- 273 «Готова продукція промислових підрозділів».

Маренич Т.Г. [32, С. 127] вважає, що для обліку готової продукції слід використовувати рахунок 26 «Готова продукція». При цьому надходження готової продукції власного виробництва вона пропонує оцінювати за фактичною виробничою собівартістю. А в аналітичному обліку вважає за можливе відображення її за обліковими цінами. При списанні готової продукції на рахунку 26 «Готова продукція» сума відхилень фактичної виробничої собівартості від вартості за обліковими цінами, що відноситься до цієї продукції, визначається у відсотку, який обчислюється як відношення відхилень на залишок готової продукції на початок місяця та відхилень по продукції, зданої на склад протягом місяця, до вартості продукції за обліковими цінами. Сума відхилень фактичної виробничої собівартості готової продукції від її вартості за обліковими цінами, що відноситься до реалізованої продукції, відображається за кредитом рахунку 26 «Готова продукція» та дебетом відповідних рахунків.

Проданчук М.А. [52, С. 19] вважає, що значна частина П(С)БО 15 «Дохід» має багато суперечностей з положеннями податкового законодавства. Автор вказує, що згідно з даним стандартом доход не визнається, якщо здійснюється обмін продукцією (товарами, роботами, послугами та іншими активами), які мають подібне призначення та однакову справедливу вартість. У податковому обліку сума цієї операції визнається доходом. Крім того виникають нові проблеми щодо оцінки доходів. Так у П(С)БО 15, вказано, що доход у бухгалтерському обліку відображається в сумі справедливої вартості активів. Однак, ні в даному положенні, ні в законі немає визначення поняття справедливої вартості, а подається воно в П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств».

Червінська С.Л. [68, С. 107] вказує, що сільськогосподарське виробництво має технологічні та економічні особливості, які впливають на

порядок визначення фінансових результатів. В той же час інформація про виручку і валовий дохід повинна бути достовірною, формуватися у фінансовому обліку і відображатися у фінансовій звітності. З цією метою автор пропонує доповнити «Звіт про фінансові результати» показником «Виручка від реалізації сільськогосподарської продукції». Він має бути пов'язаний із державним статистичним спостереженням «Основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств» (ф. 50 с-г).

Для нагромадження такої інформації в обліку автор пропонує:

а) до субрахунку 791 «Результати основної діяльності» ввести субрахунки наступного порядку:

- 7911 «Результати від сільськогосподарської діяльності»;
- 7912 «Результати від несільськогосподарської діяльності».

б) до субрахунку 701 «Дохід від реалізації готової продукції» ввести субрахунки:

- 7011 «Дохід від реалізації сільськогосподарської продукції»;
- 7012 «Дохід від реалізації несільськогосподарської продукції».

в) до субрахунку 901 «Собівартість реалізованої готової продукції» ввести такі субрахунки:

- 9011 «Собівартість реалізованої сільськогосподарської продукції»;
- 9012 «Собівартість реалізованої несільськогосподарської продукції».

З обліком реалізації пов'язаний облік доходів та витрат відповідно до принципу нарахування. З метою спрощення обліку та Плану рахунків Сук П.Л. пропонує до витрат діяльності не відносити витрати, що обліковуються в Плані рахунків у класі 9 «Витрати діяльності» на рахунках 90 «Собівартість реалізації», 91 «Загальновиробничі витрати», 98 «Податок на прибуток». Також цим автором пропонується рахунок 90 виключити з Плану рахунків, а суму собівартості реалізованої продукції, товарів, робіт, послуг відносити в дебет рахунку 79 «Фінансові результати» з кредиту 20, 21, 23, 26, 27, 28. Рахунок 91 треба віднести до класу 2 «Запаси», бо на цьому рахунку обліковуються витрати, що включаються у виробничу

собівартість продукції. Рахунок 98 «Податок на прибуток» також необхідно виключити з Плану рахунків, а суму податку на прибуток обліковувати на кредиті рахунку 64 «Розрахунки за податками і платежами» і дебеті 79. Вважаємо цю пропозицію цікавою та корисною в спрощенні ведення обліку фінансових результатів.

Бірюкова О.Ю. у своїй статті «Облік реалізації готової продукції» [2, С. 7] дає визначення реалізації. Реалізація продукції (робіт, послуг) – це господарча операція суб'єкта підприємницької діяльності, що передбачає передачу права власності на продукцію (роботи, послуги) іншому суб'єкту підприємницької діяльності в облік на еквівалентну суму коштів або боргових зобов'язань. Датою реалізації вважається дата передачі права власності на зазначену продукцію (роботу, послугу) згідно з базисними умовами поставки, визначеними сторонами, незалежно від строків здійснення оплати. Для обліку реалізації готової продукції, робіт та послуг Планом рахунків бухгалтерського обліку передбачені рахунки 70 «Доходи від реалізації», 90 «Собівартість реалізації», 93 «Витрати на збут».

Об'єктами калькуляції собівартості в рослинництві є основна та суміжна продукція. До обчислення фактичної собівартості продукції рослинництва виконують підготовчі роботи, призначення яких полягає в обчисленні суми витрат на виробництво видів продукції рослинництва.

Сук Л.К. та Сук П.Л. з метою визначення повної собівартості продукції, пропонують в аналітичному обліку витрати на збут поділити на дві групи:

- 1) витрати, пов'язані зі збутом конкретної продукції;
- 2) загальні витрати на збут.

При калькулюванні повної собівартості продукції витрати першої групи прямо відносяться на собівартість конкретної продукції, а відповідно витрати другої групи відносять на собівартість продукції шляхом розподілу аналогічно як і адміністративні витрати.

Таким чином, вивчення літературних джерел вказує на існування окремих проблем, що потребують їх вивчення та наукового вирішення.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА У ТОВ АФ «ЛАН»

2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства

ТОВ «Агрофірма Лан» засноване у 1929 році, як товариство по обробітку землі. В 1931 році створено було колгосп імені Кірова, а в 1992 р. Колгосп було реорганізовано в КСП ім. Кірова.

На виконання Указу Президента України «Про невідкладні заходи щодо прискорення реформування аграрного сектора економіки» №1529/99 від 3.12.99.р на базі КСП ім. Кірова було створено товариство з обмеженою відповідальністю «Агрофірма Лан».

ТОВ «Агрофірма Лан» знаходиться в селі Кіндратівка Сумського району на відстані 35 км. Від районного та обласного центру – м.Суми. До складу земельного фонду підприємства належать землі: с. Кіндратівка, с. Константинівка, с. Перше Травня. Центральна садиба господарства розміщена в с. Кіндратівка.

Засновниками ТОВ АФ «Лан» є 12 учасників, 11 з яких працівники підприємства і вони між собою рівноправні (їм належить 55% статутного капіталу), а 12-ий засновник представлений юридичною особою ТОВ «ДС» йому належить 45% статутного капіталу. Розмір статутного фонду підприємства становить 13,5 тис. грн. Керівництво ТОВ АФ «Лан» здійснює директор Іванченко Сергій Миколайович. Головний бухгалтер – Левенко Світлана Сергіївна. Кількість працівників – 240 чоловік.

Оскільки підприємство спеціалізується на виробництві продукції рослинництва та тваринництва, на підставі даних звітності (Додаток А) розглянемо об'єм та структуру товарної продукції підприємства (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Об'єм та структура товарної продукції підприємства

Найменування галузі та видів сільськогосподарської продукції	2012 р.		2013 р.		2014 р.		В середньому за 2012-2014 рр.	
	виручка тис. грн.	питома вага, %	виручка тис. грн.	питома вага, %	виручка тис. грн.	питома вага, %	виручка тис. грн.	питома вага, %
Зернові та зернобобові в т.ч.	5710,4	51,5	8267,4	53,0	7219,1	51,0	7065,6	51,8
Пшениця озима	2287,4	20,6	4440,4	28,5	3900,2	27,3	3542,7	25,5
Жито	0,9	0,1	404,7	2,6	219,6	1,5	208,4	1,4
Кукурудза на зерно	3012,1	27,1	3116,1	19,9	3002,2	21,5	3064,1	22,8
Ячмінь ярий	177,3	1,6	242,4	1,6	97,1	0,7	172,3	1,3
Горох	232,7	2,1	64,0	0,4	-	-	-	-
Соя	-	-	541,1	3,5	1009,5	7,1	-	-
Соняшник	1660,9	15,0	2928,1	18,7	1311,7	8,8	1966,9	14,2
Ріпак озимий	-	-	-	-	747,3	5,2	-	-
Інша продукція рослинництва	27,2	0,6	153,9	1,0	245,4	1,7	142,2	1,1
Разом по рослинництву	7398,5	67,3	11890,7	76,5	10533,0	74,1	9940,7	72,2
Приріст ВРХ	1006,3	9,1	987,2	6,3	509,1	3,6	834,2	6,3
Молоко	2615,4	23,5	2635,6	17,0	3155,0	22,1	2802,0	20,9
Інша продукція тваринництва	7,0	0,1	32,2	0,2	21,4	0,2	20,2	0,2
Разом по тваринництву	3628,7	32,7	3655,0	23,5	3685,5	25,9	3656,4	27,4
Разом по рослинництву і тваринництву	11027,2	100	15545,7	100	14218,5	100	13597,1	100
Послуги в сільському господарстві	67,0	0,6	52,0	0,3	45,4	0,3	54,8	0,4
Всього по господарству	11094,2	-	15597,7	-	14263,9	-	13651,9	-

Розрахувавши об'єм та структуру товарної продукції підприємства,

можемо констатувати, що в звітному 2014 році виручка від реалізації продукції в порівнянні з базисним 2012 роком зросла на 3169,7 тис. грн., але в порівнянні з 2013 р. виручка від реалізації продукції зменшилася на 1333,8 тис. грн. В середньому виручка за 2012-2014 рр. становить 13651,9 тис. грн.

Можемо констатувати, що на підприємстві виручка від реалізації продукції рослинництва становить 74,1% в звітному періоді та 67,1% – у базисному.

Проведемо аналіз конкретніше по рослинництву. Виручка від реалізації в звітному періоді зросла на 3134,5 тис. грн. і становила 10533 тис. грн. В групі зернових та зернобобових в звітному році спостерігалось зростання виручки з 5710,4 тис. грн. в 2012 р. до 7219,1 тис. грн., але найбільша сума виручки в 2013 р. – 8267,4 тис. грн. В середньому за 2012-2014 рр. виручка склала 7065,6 тис. грн., питома вага – 51,8 %.

Найбільшу питому вагу в структурі зернових та зернобобових та взагалі рослинництва займає: в звітному періоді – пшениця озима, в базисному – кукурудза на зерно, та в структурі відповідно – 27,5% та 27,3%.

Сума виручки від реалізації пшениці озимої в 2014 р. становила 3900,2 тис. грн., що на 1612,8 тис. грн. більше, ніж в базисному році, в 2013 р. сума виручка вища на 540,2 тис. грн., ніж в 2014 р. В середньому за 2012-2014 рр. виручка становить 3542,0 тис. грн. та відповідно 25,5% в структурі підприємства.

Зменшилася виручка від реалізації кукурудзи на зерно, що в порівнянні з 2012 р. та 2013 р. на 9,9 тис. грн. та на 113,9 тис. грн. відповідно, тобто в загальній сумі зменшення малопомітне. Також зменшилася сума виручки від реалізації ячміння ярого – з 177,3 тис. грн. в 2012 р. до 97,1 тис. грн.

Починаючи з 2013 р. підприємство вирощує та реалізує сою, виручка з 2013 р. по 2014 р. зросла з 541,1 тис. грн. до 1009,5 тис. грн. Значно зменшилася суми виручки від реалізації продукції соняшника – з 1660,9 тис. грн., 2928,1 тис. грн. в 2012-12 рр. 1267,2 тис. грн., до 1311,7 тис.

грн. та відповідно і в питомій вазі – з 15,1% та 18,8% до 9,2% в 2014 р. Зменшення виручки від реалізації продукції відбулося по таким видам продукції – горох та інша продукція рослинництва. В звітному році вперше за досліджувани роки вирощувався ріпак озимий, виручка від реалізації якого склала 747,3 тис. грн. та 5,3% в загальній структурі господарства.

Виручка від реалізації продукції тваринництва в звітному періоду становила 3685,5 тис. грн., що всього на 30,5 тис. грн. більше, ніж в базисному році. За рахунок перевищення темпів зростання виручки продукції рослинництва питома вага в загальній структурі зменшилася – з 32,9% до 25,9%.

Найбільшу питому вагу в структурі продукції тваринництва складає продукція молока – 3155,0 тис. грн. в 2014 р. та 2615,4 тис. грн., 2635,6 тис. грн. в 2012-2013 рр. Питома вага виручки в загальній структурі в порівнянні з 2014 р. зменшилася з 23,7% до 22,2%.

Значно зменшилася виручка від реалізації по продукції від вирощування великої рогатої худоби: в порівнянні з 2012 р. зменшення на 497,2 тис. грн. та відповідно зменшення виручки в загальній структурі – з 9,1% до 3,6%; в порівнянні з 2013 р. зменшення на 478,1 тис. грн.

Суми виручки від наданих послуг в сільському господарстві з кожним роком має тенденцію до зменшення – з 67,0 тис. грн. в 2012 р. до 45,4 тис. грн. в 2014 р.

Для здійснення господарської діяльності необхідно використовувати землю.

Земля є основним засобом виробництва в сільському господарстві, тому проаналізуємо структуру землекористування в ТОВ «Агрофірма «Лан», доцільно розглянути склад та структуру земельного фонду господарства за допомогою даних таблиці 2.2.

Таблиця 2.2**Склад та структура землекористування**

Види земельних угідь	2012 р.		2013 р.		2014 р.		Відхилення 2012 до 2014 рр.	
	Площа, га	%	Площа, га	%	Площа, га	%	Площа, га	%
Всього сільськогосподарських угідь, в т.ч.	2966,1	100	3064,9	100	3272	100	305,9	10,3
рілля	2591,1	87,4	2669,1	87,1	2865	87,6	273,9	10,6

Можемо констатувати, що в звітному році площа сільськогосподарських угідь підвищилася на 305,9 га – в абсолютному значенні та на в 10,3% – у відносному значенні.

Склад сільськогосподарських угідь представляє рілля – 87,6% в 2012 р., 87,1% в 2013 р., 87,4% в 2014 р.

Однією зі складових процесу виробництва є трудові ресурси. Від чисельності працівників підприємства, рівня їх кваліфікації в значній мірі залежать від використання інших ресурсів. Проаналізуємо чисельність працівників по підприємству, які зайняті у виробництві, дані наведені у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Динаміка чисельності трудових ресурсів та ефективність їх використання

Показники	2012 р.	2013 р.	2014 р.	Відхилення 2014 р. від 2012 р.
Середньооблікова чисельність робітників, всього осіб	104	115	118	+14
у т.ч.: в рослинництві	57	68	68	+11
в тваринництві	42	47	50	+8
Відпрацьовано 1 прац. за рік, днів	100	120	120	+20
Вироблено ВП на 1-го середньооблікового робітника, тис. грн.	125,1	164,7	124,4	-0,7

Середньооблікова чисельність робітників у звітному періоді зросла на 14 осіб і становила 115 осіб, у т.ч. в рослинництві чисельність становила 68 осіб та в тваринництві – 50 осіб. Також зросла кількість днів відпрацьованих одним працівником за рік – 120 днів в звітному році та 100 днів у базисному. На 1-го середньооблікового працівника сума виробленої продукції збільшилася – 124,4 тис. грн., на 0,7 тис. грн. більше, ніж в базисному періоді.

Отже, підприємство ефективно використовує свої трудові ресурси.

Проаналізуємо забезпеченість фондами підприємства та визначимо, чи ефективно вони використовуються (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Забезпеченість основними засобами та ефективність їх використання

Показники	2012 р.	2013 р.	2014 р.	Відхилення 2014 р. від 2012 р.
Фондозабезпеченість, тис. грн.	3,6	3,8	3,4	-0,2
Фондоозброєність, тис. грн.	102,5	101,3	94,4	-8,1
Фондовіддача, грн.	1,22	1,62	1,4	0,18
Фондомісткість, грн.	0,95	1,4	1,25	0,3
Вироблено ВП на 1-го середньооблікового робітника, тис. грн.	125,1	164,7	124,4	-0,7

На основі проведених розрахунків можемо констатувати, що рівень фондозабезпеченості в 2014 р. зменшився на 0,2 тис. грн. за рахунок недостатнього зростання вартості основних засобів в порівнянні з площею, тобто сума основних засобів зросла на 482 тис. грн., а площа сільськогосподарських угідь на 305,9 тис. грн. Це є негативно, оскільки не вистачає суми основних виробних фондів для обробітку площі.

Фондоозброєність в 2014 р. зменшилася на 8,1 тис. грн., тобто на одного працівника величина основних засобів зменшилася і становить 94,4 тис. грн. Звичайно це є негативно, оскільки є тенденція до зменшення

цього показника і в майбутньому.

Показник фондovіддачі зріс на 0,18 тис. грн. і становив 1,4 грн. Тобто 1,4 грн. виробленої продукції припадає на 1 грн. основних виробничих фондів. Це відбулося за рахунок зростання виробленої продукції в 2014 р. – на 1070,5 тис. грн. в порівнянні з 2012 р. та зростання вартості основних засобів на 482,0 тис. грн. Можемо констатувати, що на підприємстві досить ефективно використовують основні виробничі фонди.

Показник фондомісткості в 2014 р. у порівнянні з 2012 р. зріс на 0,3 грн. і становив 1,25 грн. За нормальних умов фондovіддача повинна мати тенденцію до збільшення, а фондомісткість – до зменшення. Це означає, що на 1 грн. суми товарної продукції припадає 1,25 грн. основних засобів.

Останнім показником, який ми розраховували в цій таблиці був показник: «Вироблено ВП на 1-го середньооблікового робітника, тис. грн.». Найбільше значення цього показника було в 2013 р. – 164,7 тис. грн., а якщо порівнювати 2014 р. з 2012 р., то відбулося зменшення на 0,7 тис. грн. Ефективність роботи працівників знизилася, що звичайно є негативно.

Розрахуємо та проаналізуємо показники результатів фінансово-економічної діяльності господарства (табл. 2.5).

На основі проведених розрахунків показників фінансово-економічної діяльності підприємства, можемо констатувати, що 2014 р. виявився дуже невдалим. Рівень збитковості становить 46,6%, за попередні роки підприємство отримувало прибутки: в 2012 р. – 124,0 тис. грн. та 1,34% рівень сукупної рентабельності; в 2013 р. – 1463,0 тис. грн. та 11,14% рівень сукупної рентабельності. Збиток в 2014 р. склав 6116,0 тис. грн. Розглянемо, за рахунок чого відбулися ці зміни.

Сума валової продукції в 2014 р. зросла на 1070,5 тис. грн. в порівнянні з 2012 р. та зменшилася на 4256,0 тис. грн. в порівнянні з 2013 р. Якщо проводити аналіз в розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь, то в 2013 р. найбільш ефективно використовувалася земля – 617,9 тис. грн., в 2014 р. та в 2012 р. – приблизно однаково – 448,77 тис. грн і 438,7 тис. грн.

відповідно. Сума валової продукції на 1 серед. роб. в 2013 р. теж була найвищою – 164,7 тис. грн., найменша сума валової продукції була в 2014 р. – 124,4 тис. грн., що на 0,7 тис. грн. менше, ніж в 2012 р.

Таблиця 2.5

Результати фінансово-економічної діяльності господарства

Показники	2012 р.	2013 р.	2014 р.	Відхилення 2014р. від 2012р. (+,-)
Валова продукція	13011,0	18937,5	14681,5	1070,5
- на 100 га сільськогосподарських угідь, тис. грн.	438,7	617,9	448,7	10,0
- на 1 серед. роб, тис грн.	125,1	164,7	124,4	-0,7
Товарна продукція	10073,0	16342,5	12921,5	2848,5
- на 100 га сільськогосподарських угідь, тис. грн	339,6	533,2	394,9	55,3
- на 1 серед. роб., тис. грн.	96,9	142,1	109,5	12,6
Валовий прибуток	1890, 0	2505,0	1137,0	-753,0
- на 100 га сільськогосподарських угідь, тис. грн.	63,7	81,7	34,7	-29,0
- на 1 серед. роб., тис. грн.	18,2	21,78	9,6	-8,6
Чистий прибуток	124,0	1463,0	- 6116,0	-
- на 100 га сільськогосподарських угідь, тис. грн.	4,2	47,7	-186,9	-
- на 1 серед. роб., тис. грн.	1,19	12,72	-51,8	-
Рівень рентабельності, %	1,34	11,14	-46,6	-47,94 п.в.

Сума товарної продукції в 2014 р. становила 12921,5 тис. грн., що на 2848,5 тис. грн. більше, ніж в 2010 р. та на 3421,0 тис. грн. менше, ніж в 2013 р. Тобто така ж тенденція. Але якщо провести аналіз в розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь та на 1 середньооблікового робітника, то в 2014 р. динаміка однакова: в 2013 р. – найвищі суми, в 2014 р. – вищі показники сум, ніж в 2012 р., відповідно на 100 га с.-г. угідь перевищення на 55,3 тис. грн., на 1 середньооблікового робітника – 12,6 тис. грн.

Сума валового прибутку досить суттєво впливає на результат діяльності підприємства. В 2014 р. у порівнянні з 2012 р. цей показник зменшився на

753,0 тис. грн. – за рахунок нерівномірного зростання чистого доходу від реалізації продукції і собівартості реалізованої продукції – на 3113,0 тис. грн. і 3866,0 тис. грн. відповідно. В розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь і на 1 робітника сума валового прибутку зменшилася – на 29 тис. грн. та 8,6 тис. грн.

Таким чином, причиною отримання у 2014 р. величезного збитку є також зменшення інших операційних доходів, зростання інших операційних витрат.

2.2. Система управління досліджуваного підприємства

Під системою розуміють сукупність взаємозв'язаних в одне ціле елементів. Елемент системи — це частина цілого, яка в процесі аналізу не підлягає поділу на складові. Отже, для будь-якої системи характерно, що:

- 1) вона складається з двох або більшої кількості елементів;
- 2) кожний її елемент має властиві лише йому якості;
- 3) між елементами системи існують зв'язки, за допомогою яких вони впливають один на одного;
- 4) система не може існувати поза часом і простором. Вона має часову сутність (її склад може бути визначений у кожний даний момент), а також свої межі та навколишнє середовище.

Перша особливість підприємства як системи полягає в тому, що підприємство — це відкрита система, яка може існувати лише за умови активної взаємодії з навколишнім середовищем. Воно вибирає з проміжного та загального зовнішнього середовища основні фактори виробництва і, перетворюючи їх на продукцію (товари, послуги, інформацію) та відходи, передає знов у зовнішнє середовище. Умовою життєздатності системи є корисний (вигідний) обмін між "входом" і "виходом".

Інша особливість підприємства як системи: воно є штучною системою, створеною людиною заради її власних інтересів, передовсім спільної праці. Тому очевидною характеристикою будь-якого підприємства є поділ праці. Розрізняють дві форми поділу праці: горизонтальну та вертикальну. Перша — це поділ праці через поділ трудових операцій на окремі завдання. Результатом горизонтального поділу праці є формування підрозділів підприємства, які виконують певні частини загального трансформаційного процесу. Оскільки роботу на підприємстві поділено між підрозділами та окремими виконавцями, хтось має координувати їхні дії, щоб досягти загальної мети діяльності.

Тому об'єктивно виникає потреба у відокремленні управлінської праці від виконавчої. Отже, необхідність управління пов'язана з процесами поділу праці на підприємстві.

Управління в широкому розумінні — це діяльність, спрямована на координацію роботи інших людей (трудових колективів), яка є складною системою. Диференціація та координація управлінської праці, формування рівнів управління здійснюються за допомогою вертикального поділу праці.

Загальні принципи управління підприємством, що закріплені в Господарському кодексі:

1. Управління підприємством здійснюється відповідно до статуту на основі поєднання прав власника відносно господарського використання свого майна та принципів самоуправління трудового колективу.

2. Наймання (призначення, обрання) керівника підприємства є правом власника (власників) майна підприємства та реалізується безпосередньо або через уповноважені ним органи.

3. Рішення щодо соціально-економічних питань, які стосуються діяльності підприємства, виробляються та приймаються органами управління за участю трудового колективу та уповноважених ним органів.

4. Вищим керівним органом колективного підприємства є загальні збори (конференція) власників майна. Виконавчі функції щодо управління підприємством здійснює правління.

Організаційна структура управління уособлює побудову та устрій суб'єкта управління, спосіб його внутрішнього підпорядкування, зв'язки структурних елементів управління між собою (порядок розміщення, специфічність окремих ланок управлінського апарату), які дозволяють виконувати необхідні управлінські функції.

Організаційна структура будь-якого підприємства відбиває упорядковане розташування його управлінських елементів та форму їх взаємозв'язку, перетворюючи діючу структуру на систему.

Організаційні структури створюються насамперед для того, щоб просувати корпоративні інтереси, а не інтереси окремих груп чи працівників підприємства.

Організаційна структура підприємства:

2. Керівник підприємства;
3. Головний бухгалтер;
4. Відділ постачання;
5. Відділ збуту;
6. Фінансово економічний відділ;
7. Відділ кадрів.

Об'єктом управління є організаційно відокремлена ланка, яка забезпечує одну із стадій або частину стадії виробничо-господарського процесу і є основою цілеспрямованого управлінського впливу. З огляду на особливості виробничо-господарських процесів підприємства, до конкретних функцій управління виробництвом продукції варто віднести:

- управління науково-технічною підготовкою виробництва;
- управління основним, допоміжним і обслуговуючим виробництвом;
- управління якістю продукції;

- управління персоналом підприємства;
- управління матеріально-технічним постачанням;
- управління фінансами;
- управління збутом продукції;
- управління маркетингом;
- управління розвитком і удосконаленням системи адміністрування тощо.

За змістом кожна конкретна функція управління на підприємстві є комплексною і включає планування, організацію, мотивацію і контроль організаційно відокремлених об'єктів впливу, окремих аспектів виробництва.

2.3. Організація первинного обліку готової продукції рослинництва

Облік надходження продукції рослинництва повинен забезпечити повне, точне і своєчасне її приймання для зменшення втрат урожаю. Перед початком збиральних робіт в господарстві перевіряється вагове господарство, підбирають необхідну первинну документацію та проводять інструктаж бригадирів, обліковців, механізаторів про порядок її складання.

У ТОВ Агрофірма «Лан» застосовують талонний метод обліку надходження зерна від урожаю, що дозволяє скоротити час на оформлення документів при безпосередньому отриманні зерна від комбайна. Перед початком жнив у бухгалтерії господарства виписуються і видаються талони водія (комбайнера), марка машини (комбайна), табельний номер, підписи керівника та головного бухгалтера, печатка господарства. Талони водія і комбайнера мають різний колір, і кожний талон призначений для обліку одного бункера зерна.

Підготовлені таким чином талони реєструються за видами в Журналі обліку виданих талонів (с.-г. об., № 188), де зазначається прізвища

одержувачів, номери та кількість талонів. Після реєстрації талони видаються комбайнерам та водіям під розписку.

Кожний талон призначений для обліку одного повного бункера зерна, яке відправляється від комбайна. При відправленні одного повного бункера зерна від комбайна комбайнер передає водію один талон комбайнера, при цьому водій передає комбайнеру один талон водія.

Якщо від комбайна відправляється половини або чверть бункера, то у обох талонах робиться запис про фактично відвантажену його кількість, а також зазначається дата та підпис комбайнера чи водія. Комбайнер на кожну партію відправленого від комбайна зерна повинен передавати водію свій талон, а водій комбайнерові – талон водія.

До повного завантаження автомобіля водія може забирати зерно від кількох комбайнерів, при цьому відбувається обов'язково обмін талонами з комбайнерами. Таким чином до кінця робочого дня у кожного комбайнера буде стільки талонів водія, скільки бункерів (повних і неповних) зерна він намолотив і відправив від комбайна, а в кожного водія – скільки він намолотив і відправив від комбайна, а в кожного водія – скільки він одержав бункерів (повних і неповних) зерна від комбайнерів.

Доставлене на тік автомобілями від комбайнерів зерно зважують і встановлюють масу брутто, тари і нетто. Одночасно водій повинен передавати завідуючому током (вагареві) талони, одержані від комбайнерів, і Реєстр приймання зерна від водія (с.-г. об., ф.№ 71а), який ведеться в одному примірнику і постійно протягом робочого дня знаходиться у водія. У цьому реєстрі завідуючий током (вагар) має записати номери талонів комбайнера, назву культури, масу прийнятого зерна в кілограмах, номер поля, відстань перевезення і розписатися про приймання зерна.

Зерно, передане від комбайна на тік обліковується у Реєстрі приймання зерна та іншої продукції (с.-г. об., ф.№ 78), який відкривають щодня на кожну культуру та її сорт. Завідуючий током записує в цей реєстр номер реєстру приймання зерна від водія, номер талонів, прийнятих від водія, номер поля,

призвище водія, який привіз зерно, марку і номер автомобіля, масу брутто, тари, нетто по кожному комбайнеру окремо. Цей реєстр є підставою для оприбуткування зерна, і ведуть його лише в одному примірнику.

Щодня наприкінці робочого дня завідуючий током повинен підрахувати в реєстрах загальну масу прийнятого за день зерна і підсумки записати у Відомість руху зерна та іншої продукції. У цій відомості здійснюється запис залишку на початок дня, надходження і видаток, а також виводиться залишок на кінець дня. Джерелом для заповнення графи «Надходження» зерна є дані Реєстру приймання зерна та іншої продукції (с.-г. об., ф.№ 78), а для заповнення графи «Видаток» використовуються данні Реєстру документів на вибуття продукції (с.-г. об., ф.№ 79). Ця відомість передається у бухгалтерію з доданими до неї первинними документами, на основі яких вона була складена.

Комбайнер по закінченні зміни звіряє за даними талонів водія кількість відправлених від комбайна і прийнятих на току бункерів зерна за день і передає ці талони завідуючому током і одночасно одержує від нього Виписку з реєстру про намот зерно і зібрану площу (с.-г. об., ф.№ 67а). У виписці, засвідченій завідуючим током (вагарем) і обліковцем, має зазначатися назва і сорт культур, які зібрані протягом дня, кількість талонів комбайнера за якими прийнято зерно, масу зерна та зібрану площу.

Дані виписки використовуються для заповнення Облікового листа тракториста-машиніста про фактичний намот та площу, з якої зібрано урожай, і є підставою для нарахування його заробітної плати.

Водій щодня на підставі свого реєстру повинен зробити запис у подорожньому листку вантажного автомобіля про кількість перевезеного зерна і здати ці документи в бухгалтерію підприємства не пізніше наступного робочого дня.

Зерно нового урожаю, як правило, підлягає доробці (очищенню, сортуванню, сушінню), що оформляється Актом на сортування і сушіння продукції рослинництва (с.-г. об., ф.№82).

Акт на сортування і сушіння продукції рослинництва (с.-г. об., ф. №82) складається на току зерно, яке підлягає доробці. Акт складається в одному примірнику на кожну партію зерна, підписують агроном і завідуючий током (складом) і затверджує керівник господарства. Оформлений акт разом з іншими документами передається у бухгалтерію. На підставі акта відсортоване зерно за видами та сортами, а також використовувані відходи оприбутковуються на аналітичні рахунки, а не використовуванні відходи та витрати в вазі через зниження вологості списуються.

Особливу увагу в акті звертають на показники: «Натура» та «Вологість». Вони мають велике контрольне значення при перевірці роботи сушильних та зерноочисних машин, а також збереженості зерна. По різниці показників вологості зерна визначають втрати його після сушіння. Їх зазначають в документі по рядку «Невикористовувані відходи». Правильність цих даних перевіряють за формулою 2.1.

Частина зернової продукції відправляється на склад господарства. При цьому на кожну партію відправленого зерна виписують накладну внутрішньогосподарського призначення (ф. №87).

$$Y = Z - (100\% - \%Вд) / (100\% - \%Вп) * Z \quad (2.1)$$

де Y – втрати зерна;

Z – маса зерна до сушіння;

%Вд – процент вологості зерна до сушіння;

%Вп – процент вологості зерна після сушіння.

Вибуття зерна з току (складу, комори) здійснюється за такими первинними документами:

- внутрішньогосподарське переміщення зерна, переміщення зерна від однієї матеріально-відповідальної особи до іншої – з току на склад, до іншого місця зберігання чи використання у підприємстві оформляється Накладною внутрішньогосподарського призначення ВЗСТ – 8;
- для відправки зерна за межі підприємства в бухгалтерії підприємства виписується Товарно-транспортна накладна ф. № 1-ТН;

– після закінчення сівби та приймання цих робіт керівником підприємства чи іншого уповноваженою особою агрономом складається Акт витрачання насіння і садивного матеріалу. Акт є підставою для списання у бухгалтерії сільськогосподарського підприємства втраченого на посів зерна.

Дані документи з обліку відправлення зерна з току на склади, елеватор, на переробку, сушіння і очищення за кожною культурою і сортом записують у Реєстр документів на вибуття продукції (с.-г. об., ф. №79).

Щоденно в кінці робочого дня по кожній культурі і сорту завідуючий током (комірник) складає Відомість руху зерна та іншої продукції (ф. № 80). Записи здійснюються на підставі таких документів:

– по надходженню зерна – Реєстрів приймання зерна та іншої продукції (ф. 78);

– по вибуттю зерна – на підставі Акта на сортування і сушіння продукції рослинництва (с.-г. об., ф. №82), накладної внутрішньогосподарського призначення, товарно-транспортної накладної, акта витрачання насіння і садивного матеріалу.

У відомості зазначається залишок на початок та кінець дня. Залишок на кінець дня визначається: залишок на початок дня плюс надходження за день та мінус вибуття за день.

Відомість разом з первинними документами передається в бухгалтерію сільськогосподарського підприємства.

Корми, згодовані худобі шляхом випасу, на складі та в бухгалтерії підприємства не оприбутковуються. Кількість згодованих кормів визначають головний агроном і головний зоотехнік господарства шляхом зважування урожаю з контрольних ділянок. На підставі цього розрахунку складають Акт на оприбуткування пасовищних кормів (ф. № 93). Витрати по вирощуванню та доглядом пасовищних кормів списують у витрати по утриманню тих груп тварин які користувалися випасами.

Заготовлені грубі і соковиті корми приймає спеціальна комісія, що призначається керівником сільськогосподарського підприємства. В склад

комісії входять головний агроном, головний зоотехнік, бригадир під керівництвом якого проводилось скирдування, буртування чи силосування.

При перевезенні соломи з поля використовується реєстр перевезення соломи з поля. За результатами роботи комісія складає Акт приймання грубих та соковитих кормів (ф. № 92) в двох примірниках. Перший примірник акту передають в бухгалтерію господарства, другий разом зі схемою розміщення кормів – фуражиру.

Всі прийняті за актами корми закріплюють за матеріально-відповідальними особами та за фермами і передані по загальному опису під відповідальність завідуючих фермами. Перший примірник опису кормів, закріплених за кожною фермою, зберігається в бухгалтерії підприємства, а другий – у завідуючого фермою.

Відпуск кормів зі складів або інших місць збереження для годування худоби здійснюється за відомістю витрат кормів (ф. № 94). Цю відомість виписують в бухгалтерії на кожну групу тварин на підставі раціонів годівлі, які складає зоотехнік. Відомість витрати кормів виписують в двох примірниках, один передають особі, що відпускає корми, а другий – одержувачу.

У відомості витрат кормів ведуть щоденний облік фуражного поголів'я і кількості витрачених кормів, які в кінці місяця перераховують на кормові одиниці. Після затвердження відомості витрат керівником підприємства перший примірник її з розпискою одержувача кормів є підставою для списання їх з підзвіту матеріально відповідальної особи. Другий примірник затвердженої відомості з розпискою особи, що відпустила корми, використовується як документ для списання вартості витрачених кормів у витрати виробництва.

Облік продукції на складі ведеться матеріально-відповідальною особою (завскладу, комірником) за сортами згідно з правилами її зберігання в Книзі складського обліку. У цьому реєстрі відкривають окремі сторінки для обліку продукції, що залишилася з минулого року, виробленої у звітному році тощо.

Записи роблять щодня за кожним разовим документом. Після кожного запису виводять залишок. Дані зведених документів завскаду вносить до Книги складського обліку у міру їх закриття, але не пізніше 1-го числа наступного за звітним місяця.

Щомісячно матеріально-відповідальна особа на підставі первинних документів складає у двох екземплярах звіт про рух матеріальних цінностей у довільній формі і подає його до бухгалтерії разом із документами, що підтверджують надходження і витрачання продукції. У звіті фіксують дані тільки за тими видами цінностей, за якими був рух. Надходження і вибуття продукції протягом звітного періоду відображають на підставі відповідних документів. Після цього підраховують надходження й витрати і визначають сальдо на кінець місяця. Залишки на початок місяця за кожним видом продукції зіставляють із залишками на кінець попереднього місяця.

Дані звіту повинні відповідати підсумкам записів у Книзі складського обліку. Особливість заповнення звіту полягає в тому, що залишки на початок місяця, обороти за місяць і залишки на кінець місяця враховуються тільки в кількісному вираженні.

Як вже зазначалося раніше, облік на ТОВ «Агрофірма «Лан» комп'ютеризований, використовується програма «1С: Підприємство 8.2».

Але первинний документ з обліку готової продукції рослинництва складається вручну безпосередньо на місці здійснення господарської операції без створення електронного первинного документу. Потім цей документ передається до бухгалтерії для обробки. Бухгалтер створює за ним проводку, і потім переносить дані з первинного обліку в програму «1С: Підприємство 8.2», де відбувається автоматичне зарахування даних по відповідним рахунках і створення наступних документів. Паралельно цей документ реєструється вручну в журналі реєстрації первинних документів. Тому ми пропонуємо ввести повністю автоматизовану форму заповнення первинного документа, а також створення електронного варіанту документа.

При комп'ютеризованому обліку первинний документ може складатися

або в бухгалтерії, або на робочих місцях облікових працівників – у підрозділах підприємства – за допомогою комп'ютерів, підключених до локальних та глобальних обчислювальних мереж, при чому документи, які зберігаються на електронних носіях інформації, можуть не мати паперових аналогів. Електронний документ реєструється в комп'ютерному журналі реєстрації первинних документів, а проводки, що за ним створюються, додаються до електронного журналу операцій.

Обчислювальна техніка з допоміжного засобу перетворюється на визначальний фактор організації бухгалтерського обліку, трансформуючи не тільки його форму, але й зміст. Ці зміни зумовлені тим, що вдосконалюються способи обробки інформації.

Основні відмінності технології первинного документування в комп'ютерних облікових системах такі:

- накопичення і первинна обробка облікових даних відбуваються на персональних комп'ютерах, установлених безпосередньо на робочих місцях облікових працівників;
- обробка первинної інформації здійснюється за принципом об'єднання процесів складання первинного документа та введення його до бази даних;
- автоматична реєстрація первинної інформації за допомогою технологічних датчиків, сканерів штрихових кодів, касових апаратів, смарт-карток, електронних зважувальних пристроїв, годинників, лічильників, вимірювальної тари.

2.4. Організація аналітичного та синтетичного обліку

Синтетичний облік наявності і руху готової продукції рослинництва в досліджуваному ТОВ «Агрофірма «Лан» ведуть за автоматизованою формою і дані відображаються на рахунку 27 «Продукція сільськогосподарського виробництва» до якого відкривають субрахунок 271 «Продукція

рослинництва».

По дебету рахунку 271 «Продукція рослинництва» відображається надходження сільськогосподарської продукції рослинництва, за кредитом – вибуття сільськогосподарської продукції рослинництва внаслідок продажу, безоплатної передачі тощо.

На цьому рахунку обліковують продукцію, одержану від власних рослинницьких підрозділів підприємства, яка призначена для продажу на сторону та для іншого невиробничого споживання (видачі й продажу працівникам, передачі в невиробничу сферу, наприклад дитячі садки, їдальні тощо); продукцію, яка призначена для споживання в тваринницьких підрозділах (як корми або для виробництва кормів у кормоцехах); продукцію, яка вирощена для годівлі худоби, наприклад, зелену масу, корм, плоди, тощо, а також побічну продукцію та відходи, одержані при доведенні товарної продукції та насіння до належного стану; насіння та посадкового матеріалу, включаючи саджанці, призначені для закладання та ремонту власних насаджень.

Аналітичний облік продукції сільськогосподарського виробництва продукції рослинництва ведеться за видами продукції.

Господарські операції та кореспонденція рахунків з обліку наявності та руху готової продукції рослинництва наведені в додатку В.

Протягом року на субрахунку 271 в дебеті цього субрахунку відображають прямі витрати під урожай поточного року і майбутніх років, а в кінці року на дебет субрахунку 231 додатково відносять різницю між плановою і фактичною собівартістю робіт та послуг обслуговуючих виробництв та загально виробничі витрати. В кінці року на субрахунку 231 накопичуються всі витрати з вирощування продукції рослинництва, що дає можливість калькулювати собівартість готової продукції за її видами.

На кредиті субрахунку 231 «Рослинництво» протягом року обліковується кількість отриманої продукції, яка обліковується за плановою собівартістю. В кінці року на кредит цього субрахунку відносять різницю між

плановою і фактичною собівартістю продукції рослинництва. Таким чином, на дебеті субрахунку 231 на кінець року залишається лише витрати з незавершеного виробництва (витрати під урожай майбутніх років).

Відображення витрат виробництва та виходу готової продукції в обліку наведено в додатку Д.

Витрати на сортування і сушку продукції рослинництва від урожаю поточного року відображають на окремому субрахунку «Рослинництво».

Невикористанні відходи (земля, гниль, мертва засміченість, усихання) списують методом «червоного сторно» за дебетом субрахунків, на яких обліковують цю продукцію залежно від її призначення і кредиту субрахунку «Рослинництво».

Продукція яка призначена для використання на насіння, корми (зелену масу на сіно, силос, сінаж), обліковують на дебеті субрахунку 208 «Матеріали сільськогосподарського призначення»

Продукція рослинництва, використана на корм худобі шляхом випасу, не оприбутковується, а витрати з догляду за пасовищами і посівами – списують на відповідні групи тварин.

Вартість виконаних робіт і послуг, включених у товарну продукцію, на рахунку 27 «Продукція сільськогосподарського виробництва» не відображається, а фактичні витрати з рахунку 23 «Виробництво» списується при передачі їхньому замовнику на рахунок 90 «Собівартість реалізації» субрахунок 903 «Собівартість реалізованих робіт, послуг».

Облік виручки від реалізації сільськогосподарської продукції обліковується за кредитом субрахунку 701 «Дохід від реалізації готової продукції» і субрахунку 703 «Дохід від реалізації робіт, послуг».

У складі витрат на виробництво значну частину складають витрати незавершеного виробництва:

- минулих років під врожай поточного року;
- звітного року під врожай поточного року;
- звітного року врожай наступних років.

Обчислення собівартості продукції є заключним етапом бухгалтерського обліку процесу виробництва. При визначенні собівартості необхідно керуватись Методичними рекомендаціями з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств.

В програмі «1С: Бухгалтерія 8.2» обліковують виробничі процеси, починаючи з моменту придбання сировини до випуску вже готової продукції рослинництва. При цьому виробничі операції автоматично відображатимуться як у бухгалтерському, так і в податковому обліку. Протягом місяця витрати, пов'язані з виробничою діяльністю підприємства, відображаються на рахунках обліку витрат.

Весь алгоритм дій бухгалтера з обліку операцій виробничого характеру візуалізовано у програмі в розділі «Виробництво» (рис. 2.1, рис. 2.2, рис. 2.3). Послідовність облікових операцій починається із заповнення документа «Вимога-накладна».

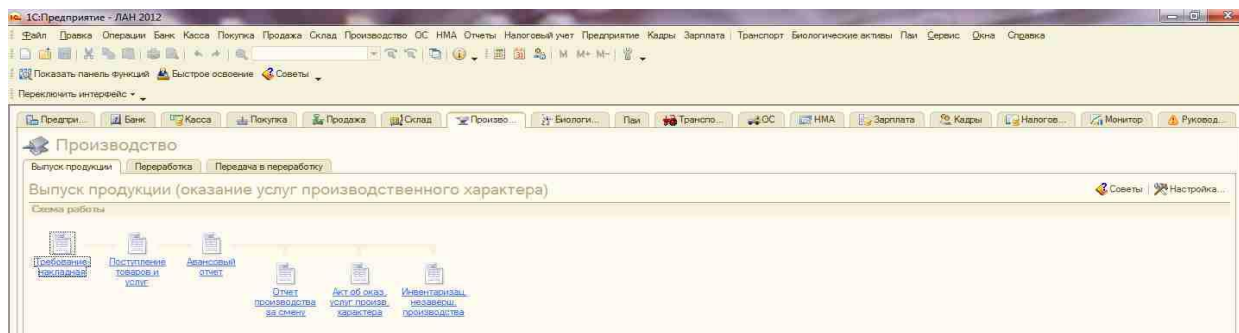

Рис. 2.1. Меню «Виробництво», вкладка «Випуск продукції»

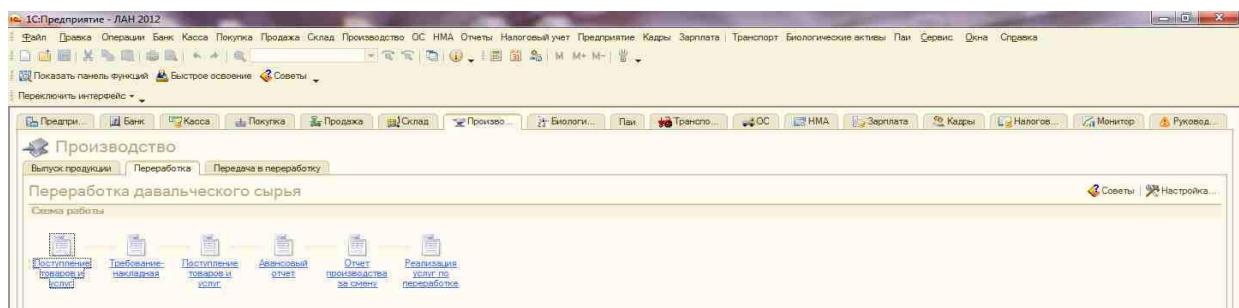

Рис. 2.2. Меню «Виробництво», вкладка «Переробка»

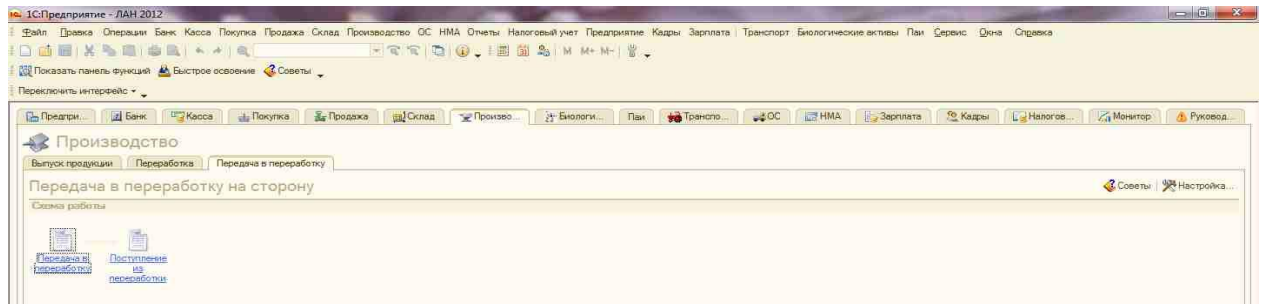

Рис. 2.3. Меню «Виробництво», вкладка «Передача в переработку»

Для фіксації домовленості з постачальником про придбання сировини використовується документ «Рахунок на оплату постачальника», який може бути також підставою для його оплати й отримання. Залежно від способу оплати на підставі цього документа можна виписати або «Видатковий касовий ордер» (плата готівкою), або «Платіжне доручення» (безготівкова оплата). У документі вмикається прапорець Сплачено – для обліку фактичної витрати коштів за відомостями, отриманими з банку. Унаслідок цього після проведення документа залишок коштів на розрахунковому рахунку підприємства зміниться.

Отриману податкову накладну вносять до програми за допомогою документа «Реєстрація вхідного податкового документа», який буде підставою для його запису до реєстру податкових накладних.

Відповідними документами відображається надходження сировини і матеріалів на склад – за оплати готівкою ця операція фіксується документом «Авансовий звіт», при безготівковій оплаті – документом «Надходження товарів і послуг». Заздалегідь вибирається вид операції (кнопка Операція), яка буде виконана під час проведення документа (у цьому разі операція Покупка, комісія), при цьому автоматично формуються назва документа та необхідний склад графічної частини документа. А при заповненні даних про куплені запаси рахунки бухгалтерського та податкового обліку автоматично підставляються з реєстру «Рахунок обліку (БО)».

Для реєстрації факту передачі матеріалів зі складу у виробництво

використовується документ «Вимога-накладна» (рис. 2.4, рис. 2.5).

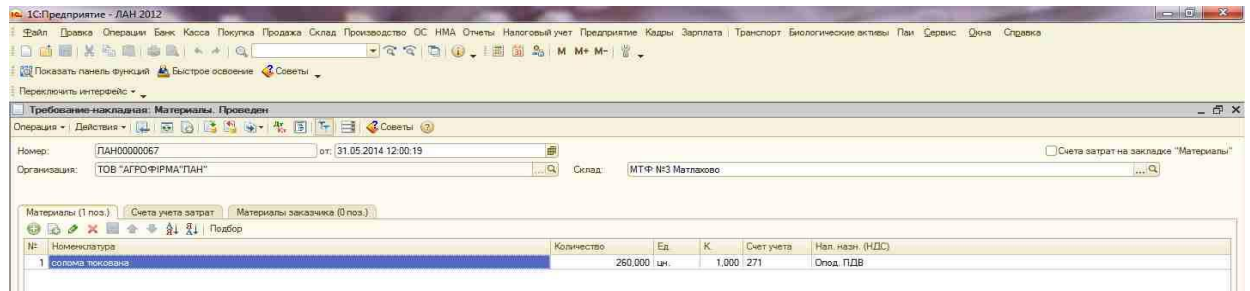

Рис. 2.4. Документ «Вимога-накладна», вкладка «Списання матеріалів у виробництво»

Вартість матеріалів, поміщених до табличної частини документа, списується на витрати виробництва. Причому в цьому документі можна відобразити різні види витрат: виробничі та загальновиробничі, адміністративні та витрати на збут (зкладка Рахунки витрат). У бухгалтерському обліку вони відповідають списанню вартості матеріалів на відповідні рахунки.

Перелік матеріалів, зазначених в документі, прив'язується до певної номенклатурної групи, яка визначає аналітику витрат. Розподіл непрямих (загальновиробничих) витрат при розрахунку собівартості готової продукції буде виконано саме на цю номенклатурну групу.

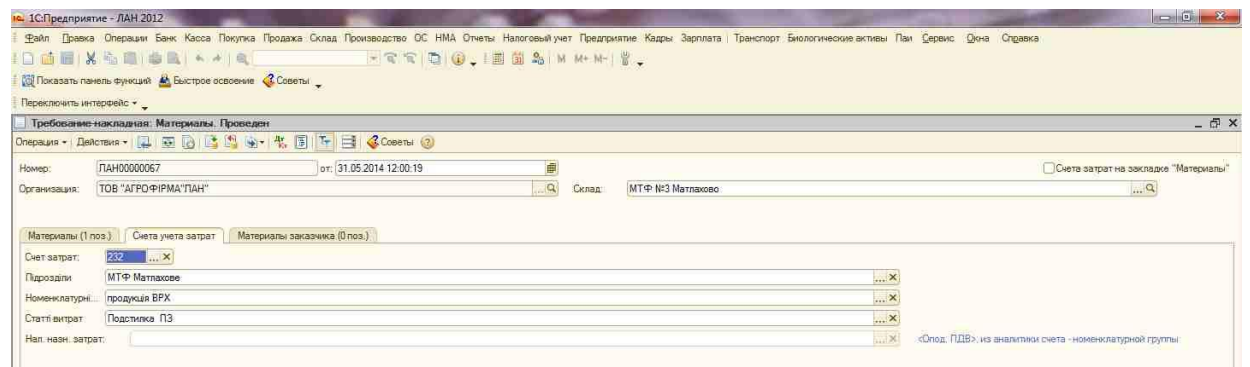

Рис. 2.5. Документ «Вимога-накладна», вкладка «Рахунки обліку витрат»

На закладці Рахунки витрат вибирається підрозділ, на витрати якого списуватимуться матеріали, передані у виробництво.

Виробничі підсумки випуску продукції щодня повинні вноситися до інформаційної бази документом «Звіт виробництва за зміну» (рис. 2.9). У

цьому документі реквізити склад, підрозділ організації, продукція/послуга є обов'язковими для заповнення та вибираються з відповідних довідників.

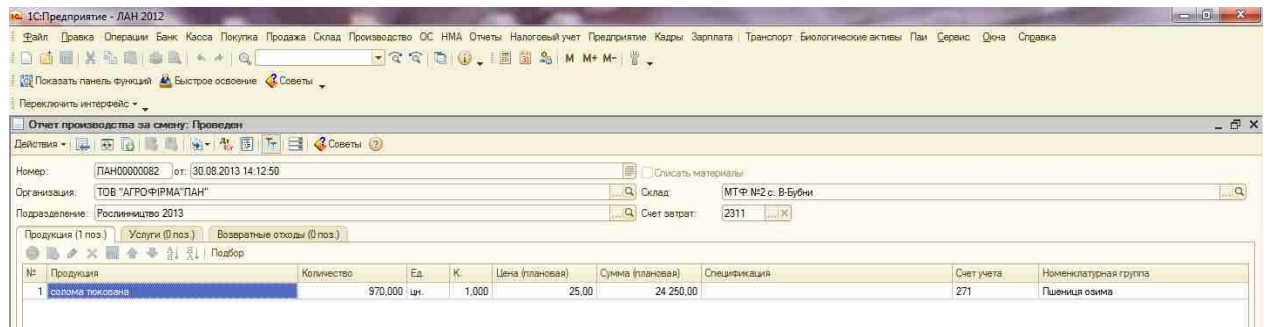

Рис. 2.6. Документ «Звіт виробництва за зміну»

У табличній частині документа значення Специфікація визначає норми витрати матеріалів для виготовлення конкретної продукції. Цей довідник норм потрібен для автоматичного розрахунку матеріалів при введенні на підставі цього документа іншого документа – «Вимога-накладна». Решта реквізитів заповнюється автоматично при виборі продукції. Наприклад, реквізит Рахунок витрат – його значення вибирається з плану рахунків бухгалтерського обліку й автоматично заповнюється при виборі продукції залежно від виду підрозділу підприємства.

Планова витрата матеріалів на випущену продукцію та розрахункові залишки у незавершеному виробництві програма визначає автоматично. Дані цього документа відображаються у регістрах «Випуск продукції» у бухгалтерському обліку та в регістрах податкового і бухгалтерського обліку в планових цінах.

У цьому документі на спеціальній закладці Послуги можна зазначити відомості про «внутрішні» послуги, надані іншому підрозділу підприємства, а на закладці Зворотні відходи – відомості про зворотні відходи, які утворилися під час виготовлення продукції.

Повернення на склад відходів виробництва реєструється документом «Оприбуткування матеріалів з виробництва». Наприкінці місяця розрахункові залишки матеріалів у незавершеному виробництві можуть бути скориговані документом «Інвентаризація незавершеного виробництва».

Кардинальна відмінність у веденні бухгалтерського обліку на комп'ютері від ведення його вручну – в автоматизації побудови звітів. Бухгалтер звільнений від рутинних арифметичних розрахунків, розноси проводок по відомостях і журналах. Оборотно-сальдова відомість завжди доступна по одному натисканні кнопки і завжди відображає самі останні зміни. Головна книга втрачає свою контролюючу функцію і перетворюється просто на звіт звичної для бухгалтера структури. Комп'ютер не робить арифметичних помилок, дебет завжди рівний кредиту.

Всі відомості щодо обліку наявності, руху та вибуття виробничих запасів автоматично переносяться до оборотно-сальдових відомостей, які акумулюються в меню «Звітність» (рис. 2.7).

1С:Предприятие - ЛАН 2012

Оборотно-сальдовая ведомость по счету 271 за 31 июля 2013 г. ТОВ "АГРОФІРМА"ПЛАН

Период: 31.07.2013 Счет: 271 Организация: ТОВ "АГРОФІРМА"ПЛАН

Сводный отчет Печать Сохранить как: 0.00

ТОВ "АГРОФІРМА"ПЛАН
Оборотно-сальдовая ведомость по счету 271 за 31 июля 2013 г.

Счет Налоговое назначение Номенклатура Партии Склады	Показа тели	Сальдо на начало периода		Обороты за период		Сальдо на конец периода	
		Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
271	БУ	2 314 022,81		475 030,00	212 494,64	2 576 558,17	
	Кол.	468 375,046		71 704,500	620,180	539 459,366	
Опод. ПДВ	БУ	2 314 022,81		475 030,00	212 494,64	2 576 558,17	
	Кол.	468 375,046		71 704,500	620,180	539 459,366	
Жито	БУ	15 280,00				15 280,00	
	Кол.	19 100,000				19 100,000	
Отчет производства за смену ЛАН00000058 от 29.07.2013 17:17:09	БУ	15 280,00				15 280,00	
	Кол.	19 100,000				19 100,000	
ТК (зерносклад)	БУ	15 280,00				15 280,00	
	Кол.	19 100,000				19 100,000	
Зерновые відходи жита	БУ	520,00				520,00	
	Кол.	2 080,000				2 080,000	
Отчет производства за смену ЛАН00000050 от 19.07.2013 20:04:41	БУ	70,00				70,00	
	Кол.	280,000				280,000	
ТК (зерносклад)	БУ	70,00				70,00	
	Кол.	280,000				280,000	
Отчет производства за смену ЛАН00000056 от 29.07.2013 17:17:09	БУ	450,00				450,00	
	Кол.	1 800,000				1 800,000	
ТК (зерносклад)	БУ	450,00				450,00	
	Кол.	1 800,000				1 800,000	
Зерновые відходи пшеничні	БУ	248,00		330,00		578,00	
	Кол.	6 200,000		1 100,000		7 300,000	
Отчет производства за смену ЛАН00000052 от 27.07.2013 12:00:00	БУ	72,00				72,00	
	Кол.	1 800,000				1 800,000	
ТК (зерносклад)	БУ	72,00				72,00	
	Кол.	1 800,000				1 800,000	
Отчет производства за смену	БУ	112,00				112,00	
	Кол.						

Панель настроек

Показатели

☒ БУ (данные бухгалтерского учета)

☐ НУ (данные налогового учета)

☐ Разница (БУ - НУ)

☒ Количество

Группировка

Обороты: За период отчета

☒ По субсчетам

Поле Тип группировки

☒ Налоговое назначение Без групп

☒ Номенклатура Без групп

☒ Партии Без групп

Дополнительные данные

Отбор

Поле Вид сравн. Значение

☐ Номенклатура Равно

☐ Партии Равно

☐ Склады Равно

Рис. 2.7. Звіт «Оборотно-сальдова відомість»

Таким чином, можливості автоматизованої форми бухгалтерського обліку з використанням програми «1С: Підприємство 8.2» дозволяють гнучко розподіляти облікову роботу між працівниками з різних ділянок обліку, тому об'єктивно визначимо стан елементів облікової політики з питання обліку готової продукції рослинництва у господарстві.

РОЗДІЛ 3

ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ГОТОВОЮ ПРОДУКЦІЄЮ РОСЛИННИЦТВА В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СИСТЕМІ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Найважливішим напрямком вдосконалення обліку та управління готовою продукцією рослинництва є створення автоматизованого робочого місця на виробничих підрозділах, де виникають витрати виробництва. Це надасть можливість ефективно працювати і швидко обробляти дані первинних документів і складати виробничі звіти за допомогою персонального комп'ютера.

Підготовчі дії щодо процесу управління повинні давати можливість ще до початку його здійснення отримати відповіді на окремі питання (рис. 3.1).

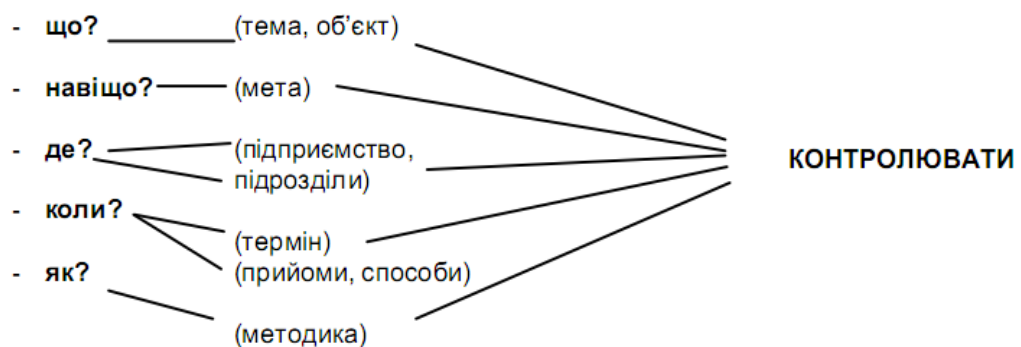

Рис.ю 3.1. Підготовчий процес управління

Робота над отриманням відповіді на ці питання є практичним впровадженням у діяльність принципів найбільш ефективних процедур, які для дієвого контролю означають виконання завдань у найкоротший термін, з найменшою кількістю залучених сил і засобів. Практика доводить, що від підготовчих дій значною мірою залежить спрощення техніки і технології здійснення управління.

У ТОВ «Агрофірма «Лан» пропонуємо використовувати нові способи обробки первинної інформації. По-перше, в умовах використання

персональних комп'ютерів та інших технічних засобів автоматизації обліково-аналітичних робіт первинні дані про господарські операції можуть документуватися на різних носіях інформації: традиційних паперових; технічних; твердих дисках; гнучких дисках; шляхом архівації даних тощо.

Автоматизація збирання первинної інформації дозволяє організувати її обробку в оперативному і поточному режимах. Зібрана інформація є не тільки єдиною для всіх користувачів, але й достовірною, оскільки отримана без участі суб'єктивного людського фактора. Тому необхідним є створення первинного документа у паперовому чи електронному вигляді при здійсненні повністю автоматизованого первинного обліку (рис. 3.2).

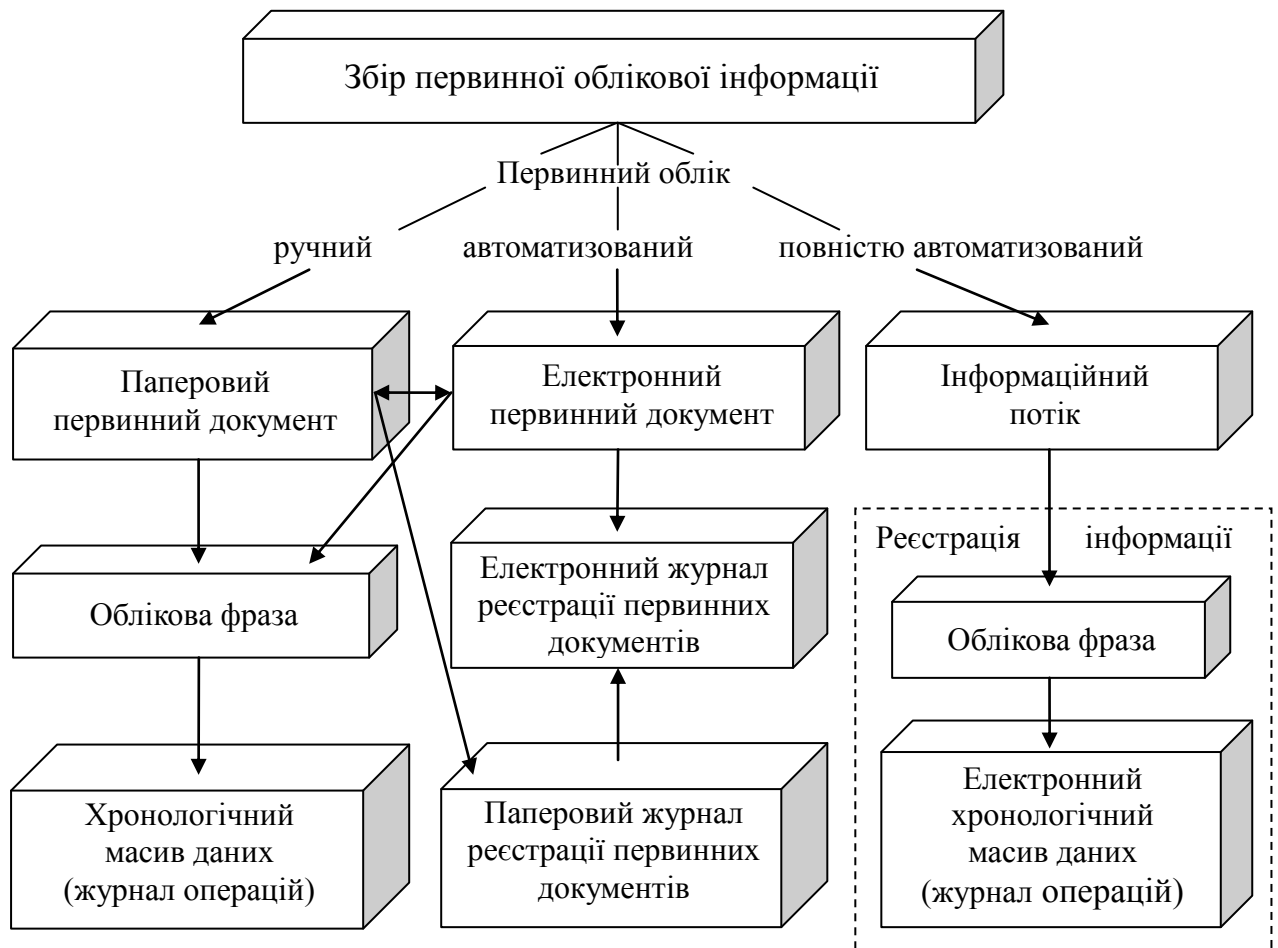

Рис. 3.2. Ручний, автоматизований, повністю автоматизований первинний облік

Поточна обробка первинної інформації полягає в тому, що вона спочатку збирається, накопичується, а інколи і групується, а потім обробляється по типових алгоритмах і видається на паперові носії у вигляді таблиць, а інколи і на екран на робочому місці користувача. Використовується інформація як бухгалтерські документи і довідки, а також для заповнення установлених форм бухгалтерської та статистичної звітності за різні періоди часу, проведення комплексного економічного аналізу виробничо-господарської й іншої діяльності як об'єкта управління в цілому, так і його складових частин. Отже, ця інформація призначена для оперативного управління й економічного аналізу.

Переваги та недоліки автоматизованої форми обліку, що були виявлені під час здійснення наукових досліджень, наведено у додатку Б.

Слід зауважити, що повна відмова від документів значно ускладнить здійснення та призведе до збільшення витрат в управлінському обліку, проведенні аналізу, різних видів зовнішнього контролю, особливо аудиту. Основним досягненням повністю автоматизованого обліку є часткова відмова від складання документів саме як юридичного підтвердження здійснення господарських операцій.

Наступним етапом вдосконалення є створення автоматизованих робочих місць, що ґрунтується на принципах персоніфікації обчислень і самонавчання облікових працівників, комп'ютеризації основних облікових функцій, раціонального поєднання розподіленої, децентралізованої і централізованої систем обробки облікової інформації.

Для досягнення ефективного управління господарської системи необхідна достовірна та своєчасна інформація про її діяльність. На основі інформації, яка потрапляє до апарату управління успішно здійснюється аналіз, виробляється, формується та приймається управлінське рішення кожного економічного або соціального процесу, виконання якого аналізується та відповідно на основі якого приймаються майбутні управлінські рішення.

Для повністю автоматизованого первинного обліку необхідна розробка

нових програмних продуктів, що базуються на повній моделі документування, де головним є не формальний принцип взаємозв'язку документів та записів масиву господарських операцій, а обслуговування системи зв'язку між різними документами на основі єдиної бази даних.

Однією з проблем в організації обліку є встановлення інформаційних зв'язків між структурними компонентами бухгалтерії. Об'єднання бухгалтерських даних за допомогою традиційних засобів зв'язку (пошта, кур'єр, телетайп, телефон) неефективне та недешево.

Використання комп'ютерних мереж дозволяє зменшити чисельність управлінців середнього рівня і запровадити новий тип організаційних структур обліку – мережевий. Саме така побудова підприємств відповідає принципам повної автоматизації. Це відкриває широкі можливості для залучення експертів з різних галузей, спеціалізованих бухгалтерських фірм, а також працівників, які працюють за сумісництвом, що зменшує витрати на оренду приміщення, електроенергію, воду, опалення.

Мережеві технології дозволяють реалізувати принцип значної територіальної віддаленості, що дозволяє здійснювати управлінський контроль керівником, перебуваючи за межами господарюючого суб'єкта.

Інформаційний процес як система повністю автоматизованого збору, реєстрації, оброблення, документування та передачі облікової інформації показано на рис. 3.3.

Отримані внаслідок такого інформаційного процесу дані використовуються в подальшому для прийняття управлінських рішень.

Таким чином, можна зробити висновок, що повністю автоматизований облік має ряд переваг, що кардинально змінюють роль обліку в системі управління підприємством:

автоматизований збір і реєстрація первинних даних за допомогою технічних пристроїв та їх передача за допомогою засобів комунікації дистанційними каналами до комп'ютерів є основним способом збору первинної інформації,

що дозволяє позбутися людського чинника у первинному обліку;

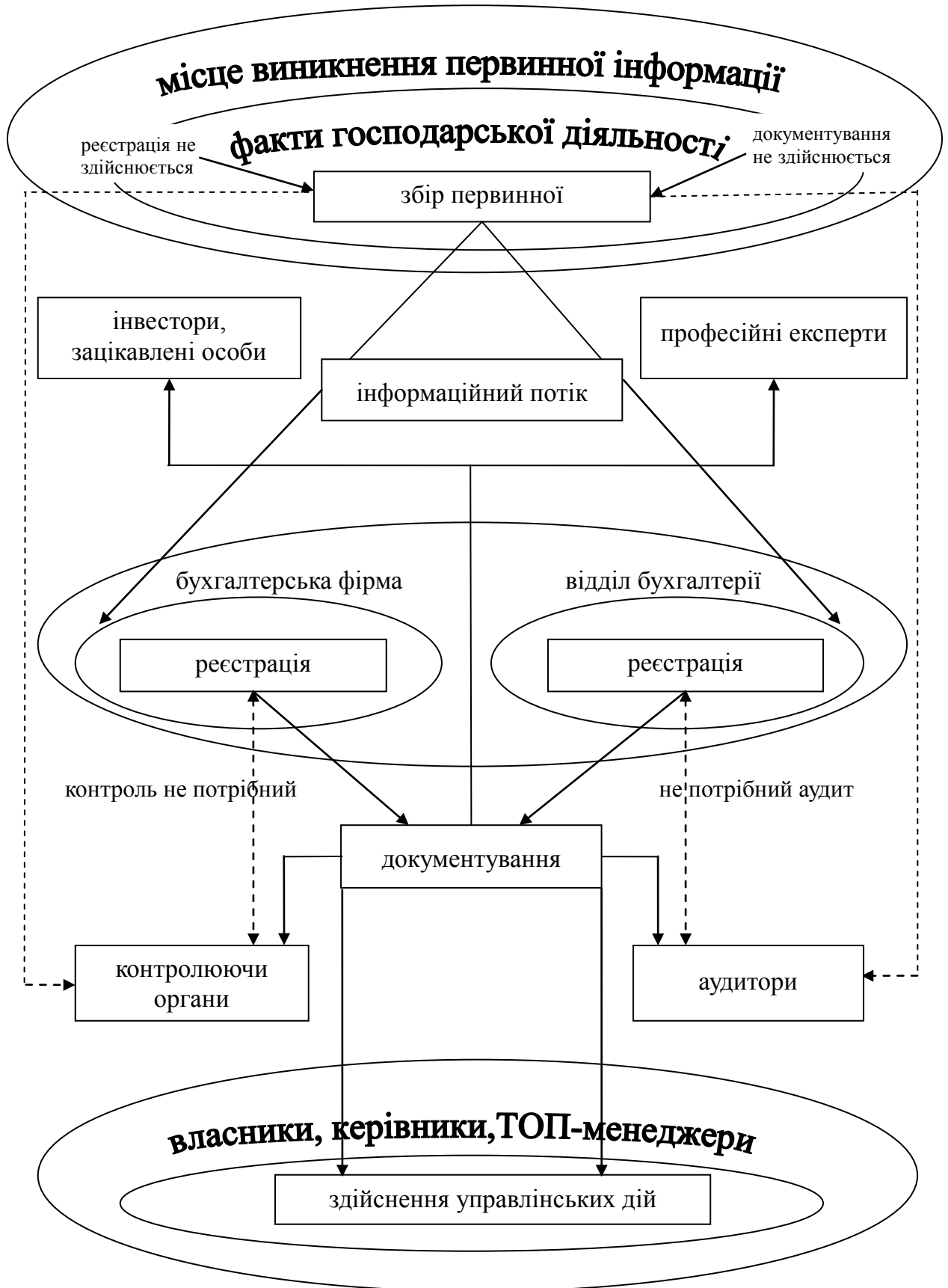

Рис. 3.3. Інформаційні потоки при повністю автоматизованому первинному обліку

– повністю автоматизована система обліку сприяє частковій відмові від паперових і електронних документів як юридичного підтвердження достовірності відображених господарських операції та ідентифікацій осіб, відповідальних за певну ділянку обліку;

– достовірна інформація про виробничо-господарські процеси надходить у ритмі виробництва, таким чином відображає у базі даних становище об'єкта управління на кожний момент або за будь-який проміжок часу;

– звітна інформація виводиться у визначений строк, а робочу інформацію у будь-який момент можна одержати поза системою рахунків.

Таким чином, функціонування цієї системи сприяє розробці вдосконалених форм і методів управління підприємством і ефективнішому його використанню для виробничих цілей, а також скорочує терміни прийняття управлінських рішень, поліпшує їх якість.

ВИСНОВКИ

У дослідженні наведено теоретичне узагальнення та запропоновано нове вирішення наукового завдання вдосконалення обліку та управління готової продукції рослинництва у досліджуваному ТОВ Агрофірмі «Лан». Результати дослідження дозволяють зробити висновки теоретичного і науково-практичного спрямування, основними з яких є такі:

1. Проведені дослідження свідчать, що відповідальність за стан обліку, своєчасну здачу бухгалтерської та іншої звітності покладається на головного бухгалтера. Компетенція, права та обов'язки головного бухгалтера визначаються чинним законодавством та посадовою інструкцією. Підприємство веде облік результатів своєї діяльності, і зокрема, у встановленому порядку веде оперативний облік і статистичну звітність.

2. Проведені дослідження дозволили обґрунтувати, що на досліджуваному ТОВ «Агрофірма «Лан» для автоматизації обліку, зокрема й обліку готової продукції рослинництва, використовується прикладна програма «1С: Підприємство». Це універсальна програма, яка дозволяє вводити нові рахунки та субрахунки будь-якого порядку, змінювати довжину коду рахунків і субрахунків, вилучати введені рахунки та субрахунки, змінювати їх властивості.

3. Обґрунтовано, що хоча автоматизований облік через застосування «1С: Підприємство 8.2» і дозволяє вирішити практично всіх завдання з обліку готової продукції рослинництва, що ставлять користувачі інформації, але, на нашу думку, це ще недосконала система. Для вирішення цього питання потрібно обрати таке програмне забезпечення, яке спиралося б на системну комплексну оцінку. На даному підприємстві, як представника середнього за розмірами підприємства повинні бути такі критерії вибору програмного забезпечення КСБО:

- функціонування в мережі персональних комп'ютерів з виділеним сервером (архітектура «клієнт – сервер»)

- можливість розвитку функцій системи з використанням професійних засобів розробки
- можливість взаємодії з програмним забезпеченням інших виробників, у тому числі і з програмним забезпеченням власної розробки
- функції розмежування прав доступу користувачів до даних
- побудова системи як повнофункціонального набору спеціалізованих за ділянками обліку програмних модулів

5. Виявлено, що у досліджуваному підприємстві найважливішим напрямком вдосконалення обліку та управління готової продукції рослинництва є створення автоматизованого робочого місця на виробничих підрозділах, де виникають витрати виробництва. Це надасть можливість ефективно працювати і швидко обробляти дані первинних документів і складати виробничі звіти за допомогою персонального комп'ютера. Пропонуємо використовувати нові способи обробки первинної інформації. По-перше, в умовах використання персональних комп'ютерів та інших технічних засобів автоматизації обліково-аналітичних робіт первинні дані про господарські операції можуть документуватися на різних носіях інформації: традиційних паперових; технічних; твердих дисках; гнучких дисках; шляхом архівації даних тощо. Тому необхідним є створення первинного документа у паперовому чи електронному вигляді при здійсненні повністю автоматизованого первинного обліку.

Таким чином, можна зробити висновок, що у підприємстві досліджуване питання потребує подальшого вивчення та вдосконалення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Беляєва Л.А. Організація управлінського обліку на підприємствах [Текст] / Л.А. Беляєва // Збірник наукових праць Луганського державного аграрного університету / за ред. В.Г. Ткаченко. – Луганськ: Вид-во «Ельтон», 2002. – № 14 (26). – С. 123 – 126.
2. Бірюкова О. Облік реалізації готової продукції [Текст] / О. Бірюкова // Бухгалтерія у сільському господарстві. – 2010. – № 19. – С. 6 – 7.
3. Бондаренко О.М. Організація обліку: Навч. посіб. / О.М. Бондаренко, А.С.Нельма. – К.: Вид-во Національного авіаційного ун-ту «НАУ-друк», 2012. – 216 с.
4. Бутинець Т.А., Чижевська Л.В., Береза С.Л. Бухгалтерський облік: Навч. посіб. / за ред. Ф.Ф. Бутинця / ЖІТІ-Житомир: ПП «Рута», 2004. – 672 с.
5. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік у сільському господарстві. – Житомир: ЖІТІ, 2009. – 608 с.
6. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік. – Житомир: ПП«Рута», – 2012. – С. 312 – 317.
7. Бухгалтерський фінансовий облік: Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – 7-ме вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП «Рута», 2012. – С. 251.
8. Волошин Н.К. Облік собівартості готової продукції. Облік реалізації готової продукції [Текст] / Н.К. Волошин // Дебет-Кредит. – 2000. – № 33. – С. 26 – 37.
9. Галько О. Організація первинного обліку в умовах автоматизованої обробки інформації [Текст] / О. Галько // Економічний аналіз. Випуск 4. – 2012. – С. 354 – 358.
10. Гаврилюк В.М., Жук В.М., Михайлов М.Г. Облікова політика підприємства: Навч. посіб. / за ред. В.М. Гаврилюка / – К.: ТОВ «Юр-Агро-Веста», 2008. – 326 с.
11. Гопшар В. 1С: Випуск готової продукції і калькуляція її собівартості

- [Текст] / В. Горшар // Бухгалтерія. – 2003. – № 39, 29 вересня. – С. 68 – 73.
12. Гринавцева О.В. Застосування програми «1С: Бухгалтерія» в ході проведення аудиту реалізації готової продукції на підприємствах [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua>
 13. Гуйда Л. Оцінка готової продукції рослинництва [Текст] / Л. Гуйда // Дебет-Кредит. – 2000. – № 50. – С. 35 – 40.
 14. Гулеватый Т., Опилатенко В., Остапенко А., Федорец И. «1С: Предприятие» Конфигурация «Бухгалтерский учет для Украины». Редакция 2. Руководство по ведению учета (описание конфигурации). – Москва: Фирма 1 С. – 2009. – № 77 (21 мая). – С. 188 – 210.
 15. Дерев'янюк С. Інвентаризація та відображення її результатів в обліку [Текст] / С. Дерев'янюк // Пропозиція. – 2012. – № 4. – С. 23 – 29.
 16. Єрмолаєва М.В., Скиданенко Ю.Д. До питання оцінки сільськогосподарської продукції згідно з П(С)БО 30 «Біологічні активи» [Текст] / М.В. Єрмолаєва, Ю.Д. Скиданенко // Облік і контроль на підприємствах АПК: стан та перспективи розвитку: Тези доп. Міжнародної науково-практичної конференції (4-5 жовтня 2010 р.) / Відп. за випуск М.М. Коцупатрий. – К.: КНЕУ, 2010. – С. 48 – 51.
 17. Житний П. Організаційно-методологічні засади формування облікової політики [Текст] / П. Житний // Бухгалтерський облік і аудит – 2006. – № 3. – С. 3 – 9.
 18. Житний П. Системний аспект облікової політики [Текст] / П. Житний // Бухгалтерський облік і аудит – 2014. – № 1 – С. 62 – 65.
 19. Журавель Г.П. Облікова політика підприємства в ринкових умовах: Навчальний посібник / В.Б. Клевець, П.Я. Хомин. – К.: Видавничий дім «Професіонал», – 2010. – 320 с.
 20. Івахненко С.В. Упровадження програмного забезпечення обліку і контролю: потенційні переваги і реальні проблеми [Текст] / С.В.Івахненко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. – № 2. – С. 56 – 62.
 21. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку

- активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99р. №291 (zareєстровано в Міністерстві юстиції України 21.12.99 р. №893/4186). [Електронний ресурс] // <http://zakon.rada.gov.ua>
22. Інструкція щодо інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових засобів, документів і розрахунків, затверджена Наказом Міністерства фінансів України від 11.08.1994р. №69 (зі змінами і доповненнями). [Електронний ресурс] // <http://zakon.rada.gov.ua>
23. Коваленко А.М. Бухгалтерський облік в Україні: від теорії до практики: у 2-х т. / за ред. А.М. Коваленко. – Дніпропетровськ: Баланс-клуб, 2012. – Т.1. – 656 с.
24. Коваленко А.М Як грамотно оформити надходження та рух зерна [Текст] / А.М. Коваленко // Баланс Агро. – 2014. – № 21 (393). – С. 3 – 8.
25. Коміренко Л.В. Документальне оформлення надходження зернової продукції від урожаю та облік її на складі [Текст] / Л.В. Коміренко // Облік і фінанси АПК. – 2004. – № 2. – С. 34 – 39.
26. Кухарський М., Гулик З. До питання обліку виробничих запасів і продукції сільськогосподарського виробництва в сільськогосподарських підприємствах [Текст] / М. Кухарський, З. Гулик // Бухгалтерія в сільському господарстві, 2005. – № 8. – С. 6 – 8.
27. Лишиленко О.В. Бухгалтерський облік: Навчальний посібник. 2-ге видання, перероб. і доп. – К.: Вид-во „Центр навчальної літератури”, 2012. – 628 с.
28. Лишиленко О.В. Фінансовий облік: Підручник. 2-ге вид., перепоблене і доповнене – Київ: Видавництво «Центр навчальної літератури», 2012. – 556 с.
29. Маклаков С.В. BPwin и ERwin. CASE – средства разработки информационных систем. – М.: Диалог. – МИФИ, 2007. – 256 с.
30. Максutow С. Сільськогосподарський стандарт: облік у рослинництві

- [Текст] / С. Максutow // Бухгалтерія. – 2006. – № 37. – С. 64 – 66.
31. Малюга Н.М. Шляхи удосконалення оцінки в бухгалтерському обліку: теорія, практика, перспективи: монографія / Н.М. Малюга. – Житомир: ЖІТІ. – 2008. – С. 54 – 55.
 32. Маренич Т.Г. Бухгалтерський облік в агроформуваннях: Підручник. / За ред. В.Я. Ламбросова. – 2-е видання, доповнене і перероблене. – К.: ВД «Професіонал», 2010. – 896 с.
 33. Михайлов М.Г. Бухгалтерський фінансовий облік в сільськогосподарських підприємствах: Навчальний посібник / М.Г.Михайлов, М.І. Телегунь, А.М. Кадацька, О.О. Баранік. – К.: Центр учб. літератури, – 2008. – 472 с.
 34. Моссаковський В.Б., Кононенко Т.В., Кучеркова С.О. Облік біологічних активів [Текст] / В.Б. Моссаковський, Т.В. Кононенко, С.О. Кучеркова // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. – № 6. – С. 17 – 24.
 35. Мостова Т.В. Облік і аудит готової продукції та її фінансових результатів від реалізації [Текст] / Т.В. Мостова // Збірник наукових праць; за ред. проф. М.І. Бахмата. – Кам'янець-Подільський, 2009. – С.227 – 228.
 36. Муравський В.В. Відмова від первинного документування як чинник інтеграції повністю автоматизованої системи обліку [Текст] / В.В.Муравський // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. – № 10. – С.35 – 43.
 37. Наказ Міністерства Статистики України «Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку сировини та матеріалів» від 21.06.1996 р. №193.
 38. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене Наказом Міністерства фінансів України № 73 від 07.02.13 р. (зі змінами та доповненнями). [Електронний ресурс] // <http://zakon.rada.gov.ua>
 39. Облік сільськогосподарської діяльності: Навчальний посібник / За ред. Жука В.М. – К.: Видавництво ТОВ “Юр – Агро – Веста”, 2007. – С. 47.
 40. Огійчук М.Ф. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських

- підприємствах: Навч. посіб. – Київ: Алерта. – 2008. – 635 с.
41. Огійчук М.Ф., Плаксієнко В.Я., Беленкова М.І. та ін. Фінансовий і управлінський облік на підприємствах: Підручник / за ред. професора Огійчука М.Ф. – 6-те вид., перероблене і доповнене. – К.: Алерта, 2012. – 1056 с.
42. Онишко Д. Про недоліки національних стандартів бухгалтерського обліку [Текст] / Д. Онишко // Все про бухгалтерський облік. – № 41. – 2014. – С.16 – 17.
43. Петренко С. Якість бухгалтерського обліку як об'єкт оцінки інформаційного забезпечення внутрішнього контролю [Текст] / С.Петренко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – № 2. – С. 26 – 30.
44. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 (у редакції наказу Міністерства фінансів України 09.12.2013 № 1591 із змінами, внесеними Наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2014 р. № 627). [Електронний ресурс] // <http://zakon.rada.gov.ua>
45. Податковий кодекс України. – К.: ДП «ІВЦ ДПА України», 2013. – 336с.
46. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20.10.99 року № 246 (зі змінами та доповненнями). [Електронний ресурс] // <http://zakon.rada.gov.ua>
47. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 29.11.99 р. № 290 (зі змінами та доповненнями). [Електронний ресурс] // <http://zakon.rada.gov.ua>
48. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.99 р. № 318 (зі змінами та доповненнями). [Електронний ресурс] // <http://zakon.rada.gov.ua>
49. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 18.11.2005 р.

№790 (zareestrovano v Ministerstvi yustitsii Ukrainy 05.12.2005r. za №1456/11736) (zi zminami ta dopovnenniyami). [Elektronnyi resurs] // <http://zakon.rada.gov.ua>

50. Положення про порядок уцінки та реалізації продукції, що залежала, із групи товарів широкого вжитку, продукції виробничо-технічного призначення та надлишкових товарно-матеріальних цінностей, затверджене спільним наказом Мінекономіки України та Мінфіну України від 10.09.96 р. №120/190 (zareestrovane v Ministerstvi yustitsii Ukrainy 19.09.96 р. № 546/1571 (zi zminami ta dopovnenniyami). [Elektronnyi resurs] // <http://zakon.rada.gov.ua>
51. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV (zi zminami ta dopovnenniyami). [Elektronnyi resurs] // <http://zakon.rada.gov.ua>
52. Проданчук М.А. Облік доходів діяльності [Текст] / М.А. Проданчук // Бухгалтерський облік и аудит. – 2010. – № 11. – С. 19 – 21.
53. Сараєва Г., Власенко Л. 1С: Бухгалтерія 8.2: доступно для бухгалтера [Текст] / Г.Сараєва, Л.Власенко. – Х.: Фактор, 2013. – 528 с.
54. Сараєва Г. 1С: Бухгалтерія 8.2: на помилках учимося / Г. Сараєва. – Х.: Фактор, 2013. – 176 с.
55. Скирпан О.П., Палюх М.С. Фінансовий облік: Навчальний посібник. – Тернопіль: ТНЕУ, 2010. – 407 с.
56. Слюсарчук Л. Облік готової продукції та її реалізації [Текст] / Л. Слюсарчук // Вісник податкової служби України. – 2010. – № 29. – С. 42 – 48.
57. Сопко В., Завгородний В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: Підручник. – К.: КНЕУ, 2010. – С.257 – 262.
58. Сподарик В. Внутрішній аудит: проблеми, методика та організація [Текст] / В. Сподарик // Економічний аналіз. – 2010. – № 6. – С. 503 – 505.
59. Сук Л.К. Облік виробничих запасів, готової продукції і товарів [Текст] /

- Л.К. Сук // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2010. – № 3. – С. 2 – 18.
60. Сук Л.К., Сук П.Л. Облік поточних біологічних активів [Текст] / П.Л. Сук, Л.К. Сук // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2012. – № 4. – С. 12 – 15.
61. Сук Л.К., Сук П.Л., Калькулювання сільськогосподарської продукції і закриття бухгалтерських рахунків [Текст] / П.Л. Сук, Л.К. Сук // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2012. – № 6. – С. 2 – 9.
62. Сук П.Л. Об'єкти обліку в рослинництві [Текст] / П.Л. Сук // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2013. – № 9. – С. 15 – 18.
63. Сук П.Л. Облік виробництва і реалізації сільськогосподарської продукції в умовах ринку: методологія і практика. [монографія] / Сук П.Л. – К.: НАУ, 2013. – С. 11 – 15.
64. Сук П.Л. Облік витрат діяльності. [Текст] / П.Л. Сук // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2012. – № 14. – С. 2 – 4.
65. Телегунь М.І., Кадацька А.М. Проблеми впровадження П(С)БО 30 «Біологічні активи» [Текст] / М.І. Телегунь, А.М. Кадацька // Облік і контроль на підприємствах АПК: стан та перспективи розвитку: у 2 ч. – Ч 1. – Матеріали III Міжнар. наук.-практ. конференції (10-11 жовтня 2008 р.) / відп. за випуск М.М. Коцупатрий. – К.: КНЕУ, 2008. – С. 183 – 185.
66. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: Підручник. / Н.М. Ткаченко. – К.: Алерта, 2010. – 954 с.
67. Цветкова Н. Сучасна організація обліку та складання звітності для прийняття управлінських рішень [Текст] / Н. Цветкова // Бухгалтерський облік і аудит. – 2014. – №3. – С. 14 – 27.
68. Червінська С.Л. Особливості визначення фінансових результатів діяльності аграрних підприємств [Текст] / С.Л. Червінська // Облік і фінанси АПК. – 2010. – № 6. – С. 107 – 110.
69. Шевченко Ю. Оприбуткування соломи: оформляємо та обліковуємо належно [Текст] / Ю. Шевченко // Баланс Агро. – 2014. – № 21. – С. 18.

ДОДАТКИ

Додаток Б

Переваги та недоліки автоматизованої форми бухгалтерського обліку над класичними формами

ПЕРЕВАГИ	
Аналітичність	Система створена таким чином, що на основі прописаних алгоритмів може формувати будь-яку інформацію, за умови, що для її формування є достатні дані і відповідно розроблена методика.
Оперативність	Дає змогу значною мірою полегшити працю облікових працівників, зменшити її трудомісткість, зменшити час очікування на потрібну інформацію та підвищити достовірність інформації бухгалтерського обліку.
Підпорядкування алгоритмів системи цілям обліку та аналізу	Спрощується процедура одержання інформації, що необхідна для управлінського персоналу та складання різноманітної звітності. Показники формуються у звітах, що містяться у аналітичному блоці програм без додаткових вибірок. Система готова для здійснення оперативного аналізу.
Зменшення записів та поліпшення техніки виконання облікової роботи	Специфіка роботи ЕОМ виключає необхідність в складанні різних проміжних регістрів бухгалтерами, достатнім є лише внести дані при створенні первинних документів. Внаслідок цього покращується обліковий процес, значно зменшується кількість помилок, дублювання документів. Є умови для налагодження аналітичного обліку.
НЕДОЛІКИ	
Потрібна висока кваліфікація кадрів	Вимагає високого рівня кваліфікації облікового апарату, оскільки робота із ЕОМ вимагає знання не лише основ бухгалтерського обліку, а й ЕОМ та програмного забезпечення.
Послаблення функції контролю	Якщо у програмному забезпеченні не передбачити процедури виправлення помилок у документах та їх «знищення», то облік у автоматизованому середовищі може перетворитися на таку собі «гру в цифри».

Додаток В

Типові господарські операції та кореспонденція рахунків з обліку наявності та руху готової продукції рослинництва.

№ з/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт	Кт
1.	Відображено втрати по виготовленню продукції рослинництва	231	20
2.	Оприбутковано продукцію сільськогосподарського виробництва	271	231
3.	Витрачено продукцію сільськогосподарського виробництва для власних виробничих потреб	231	271
4.	Витрачено продукцію сільськогосподарського виробництва на виробництво	231	271
5.	Списано собівартість реалізованої продукції сільськогосподарського виробництва	901	271
6.	Проведено уцінку продукції сільськогосподарського виробництва	946	271

Додаток Д

**Відображення витрат виробництва та виходу готової продукції
рослинництва в обліку**

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Списано на виробництво продукції рослинництва витрати матеріальних цінностей	231	201
2.	Віднесено витрати незавершеного виробництва та витрати поточного року, що підлягають розподілу, на відповідні об'єкти обліку	231	231
3.	Нараховано оплату праці працівникам, безпосередньо зайнятих у тех. процесі	231	66
4.	Включено до витрат виробництва вартість послуг допоміжних виробництв	231	234
5.	Списано на посів насіння власного виробництва	231	271
6.	Акцептовано рахунки постачальників за надані послуги	231	63
7.	Списано на виробництво продукції рослинництва витрати на ремонт основних засобів	231	234
8.	Списано на витрати виробництва вартість малоцінних та швидкозношуваних предметів при передачі їх в експлуатацію	231	22
9.	Нарахована амортизацію основних засобів, що використовуються в рослинництві	231	131
10.	Віднесено на собівартість виробництва продукції рослинництва відповідну частину витрат майбутніх періодів	231	39